

Strategia Rozwoju Gminy Żytno

na lata

2024 – 2032

Projekt

Grudzień 2023 r.

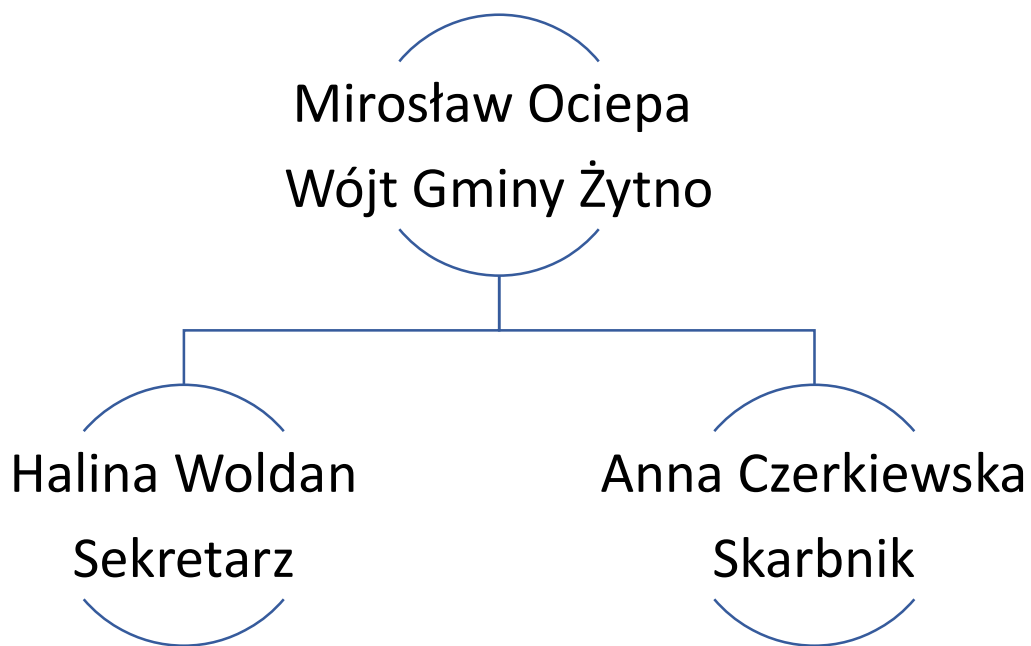
**Opracowanie wykonano
przez zespół konsultantów**

**przy współpracy pracowników
Urzędu Gminy Żytno**

Spis treści

WSTĘP	5
<u>UWARUNKOWANIA, WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY ŻYTNO</u>	6
UWARUNKOWANIA I METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY ŻYTNO	6
WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO – PRZESTRZENNEJ I GOSPODARCZEJ GMINY	7
ANALIZA SWOT	10
<u>ZAŁOŻENIA PLANISTYCZNE GMINY ŻYTNO</u>	15
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA 2030	15
WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY ŻYTNO	20
CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY ŻYTNO	21
MODEL STRUKTURY FUNKcjONALNO – PRZESTRZENNEJ GMINY ŻYTNO	24
PLAN PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH I SPOŁECZNYCH	32
REZULTATY PLANOWANYCH PROJEKTÓW	41
ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY ŻYTNO Z AKTUALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE EUROPEJSKIM, KRAJOWYM, REGIONALNYM	46
<u>SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY ŻYTNO</u>	56
REALIZACJA, MONITORING I EWALUACJA	57
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	59

Rada Gminy Kadencja 2018 - 2024 Skład osobowy
Cezary Huć - Przewodniczący
Włodzimierz Jędryka – Z-ca Przewodniczącego
Ewelina Chodak
Ewelina Malczyk
Henryk Frączyk
Jarosław Niedźwiedzki
Artur Kowalski
Krystyna Nowak
Krzysztof Wojtasik
Małgorzata Kowalska
Maria Maciaszczyk
Piotr Jakubowski
Wiesław Zaskórski

Wstęp

Zasady formułowania strategii dla jednostek samorządu terytorialnego są określone przez ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463). Według tej ustawy, strategia rozwoju gminy powinna zawierać wnioski z diagnozy oraz szczegółowo określać:

- I. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- II. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- III. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- IV. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- V. Ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- VI. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa;
- VII. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- VIII. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- IX. Ramy finansowe i źródła finansowania.

Strategia Rozwoju Gminy Żytno na lata 2024-2032 została opracowana zgodnie z powyższymi wytycznymi. Zgodnie z art. 10f. 1. ustawy o samorządzie gminnym, Rada gminy określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym procedurę konsultacji. Wprowadzenie konsultacji horyzontalnych i wertykalnych stało się elementem zmian legislacyjnych, wymagając konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, w tym sąsiednimi gminami oraz opiniowania przez zarząd województwa.

Strategia rozwoju gminy Żytno obejmuje scenariusz rozwoju na okres obowiązywania nowego budżetu Unii Europejskiej w latach 2021–2027, a także Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. W związku z dynamicznymi zmianami geopolitycznymi, społeczno-gospodarczymi i epidemiologicznymi, samorządy stoją przed wyzwaniem poprawy sytuacji gospodarczej. Wdrażanie strategii zależy od pozyskiwania środków krajowych i europejskich, a także od nowego okresu programowania UE.

Planowanie i zarządzanie oparte na strategii są kluczowe dla efektywnego administrowania i współpracy samorządowej. Strategia pełni funkcje kierunkową, koordynacyjną, informacyjną i promocyjną. Opracowana została zgodnie z nowelizacją Ustawy o zasadach prowadzenia

polityki rozwoju, która nadała nowy kształt zarządzaniu strategicznemu w kraju. W obliczu zmian prawnych i wyzwań związanych z pandemią oraz sytuacją międzynarodową, strategia stanowi istotne narzędzie dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, umożliwiając koordynację działań różnych instytucji i integrację społeczności lokalnej.

Uwarunkowania, wnioski z diagnozy społeczno – gospodarczej i przestrzennej Gminy Żytno

Uwarunkowania i metodyka opracowania Strategii Rozwoju Gminy Żytno

W trakcie prac nad dokumentem zastosowano mechanizm oparty na eksperckim modelu tworzenia strategii rozwoju gminy. Dzięki temu dokument stanowi niezależne źródło informacji i wiedzy dotyczącej Gminy Żytno.

Proces opracowywania strategii składał się z czterech etapów: diagnozy stanu, analizy strategicznej, redakcji właściwej oraz przyjęcia dokumentu do realizacji.

Etap I, obejmował diagnozę stanu, był efektem pracy eksperckiej. Polegał on na stworzeniu diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy. Ta diagnoza stanowi odrębny dokument, będący opcjonalnym załącznikiem do samej strategii. Opisano w nim stan zasobów oraz tendencje rozwojowe w obszarze przestrzenno-przyrodniczym, społecznym i gospodarczo-finansowym.

Etap II koncentrował się na przeprowadzeniu analizy strategicznej, opartej głównie na wynikach analiz eksperckich, weryfikacji danych merytorycznych i statystycznych, oraz wywiadach z pracownikami urzędu. Przeprowadzone działania obejmowały wprowadzenie i wstępne prace analityczne, omówienie metodyki procesu budowania strategii rozwoju, przegląd uwarunkowań mających wpływ na sytuację gminy, przeprowadzenie analizy SWOT, określenie wizji i misji gminy, formułowanie celów w poszczególnych wyzwaniach oraz określenie założeń organizacyjnych dla poszczególnych projektów.

Etap III obejmował opracowanie strategii zgodnie z wymaganą strukturą, opisanie zgodności strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym oraz ustalenie procedur implementacji, monitorowania i aktualizacji dokumentu.

Etap IV skupił się na uczestnictwie interesariuszy w procesie konsultacji dokumentu. Zapisy zostały zweryfikowane, a proponowane zmiany i uzupełnienia zostały wprowadzone. Projekt strategii został przedłożony do konsultacji sąsiednim gminom, związkowi międzygminnym, Urzędowi Marszałkowskiemu Województwa Łódzkiego w Łodzi, Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu "Wody Polskie". Dodatkowo została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko. Zakres prognozy został ustalony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora

Sanitarnego w Łodzi. Zgodnie z ustalonym obowiązkiem został przygotowany raport oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Żytno, który następnie został poddany konsultacjom społecznym oraz uzyskał pozytywną opinię RDOŚ i WSSE.

Przeprowadzona diagnoza umożliwia weryfikację obecnego położenia społeczno-gospodarczego gminy, co pozwala określić najbardziej pożądaną wizję rozwoju. Istotną częścią są zaplanowane cele strategiczne, a uzupełnieniem przyjętego podejścia są wyzwania, które stanowią łącznik między przedstawioną wizją i misją a skonkretyzowanym zbiorem celów.

Strategia w swojej ostatecznej wersji jest dokumentem perspektywicznym i długofalowym, wskazującym priorytety i narzędzia realizacji, które na najbliższe lata wydają się stwarzać najwięcej możliwości dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Żytno. Dokument powinien być poddawany aktualizacji, ewaluacji i monitorowaniu, aby jego realizacja odpowiadała potrzebom gminy i jej mieszkańców.

Wnioski z diagnozy społeczno – przestrzennej i gospodarczej gminy

Gmina Żytno mimo niekorzystnej sytuacji społeczno – gospodarczej w ostatnich latach, która jest związana przede wszystkim z konsekwencjami pandemii covid oraz niestabilnej sytuacji międzynarodowej z trwającymi konfliktami w Ukrainie oraz na Bliskim Wschodzie, podejmowała się realizacji ważnych inwestycji, które miały pozytywny wpływ na jej rozwój. Gmina Żytno aktywnie i skutecznie uczestniczyła w pozyskiwaniu i realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz z programów krajowych. 2023 r. stał się de facto początkiem realizacji nowego okresu programowania funduszy Unii Europejskiej na okres 2021 – 2027. W III kwartale zostały uruchomione pierwsze konkursy w ramach programu regionalnego Fundusze dla Łódzkiego. Żytno ma doświadczenie w realizacji projektów unijnych. Gmina dla potrzeb realizacji polityki rozwoju regionalnego oraz możliwości aplikowania o fundusze zewnętrzne przygotowała dokumenty planistyczne, które były podstawą aplikowania o środki europejskie w perspektywie 2014 – 2020 w postaci Strategii Rozwoju Gminy Żytno na lata 2016 – 2023 zawiera cele strategiczne oraz projekty inwestycyjne i społeczne. W obszarze przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną, poprawie efektywności energetycznej ważną rolę odgrywał opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.

Gmina Żytno ze względu na ogólną sytuację społeczno – gospodarczą została zaliczona do obszarów zagrożonych marginalizacją. To zaszeregowanie to sygnał i wyzwanie dla władz gminy, aby odpowiednio skutecznie podjąć działania, aby zatrzymać i odwrócić te negatywne zjawiska. Gmina zagrożona marginalizacją to obszar, gdzie istnieje ryzyko społeczno-ekonomicznej izolacji lub wykluczenia społecznego.

Synteza diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej, obejmująca różne obszary działań gminy, prezentuje następujące kierunki:

Planowanie inwestycji w gminie to kluczowy element sprzyjający zrównoważonemu i harmonijnemu rozwojowi lokalnej społeczności, zapewniający efektywne wykorzystanie zasobów oraz uwzględniający priorytety mieszkańców. Poniżej została zaprezentowana lista priorytetowych projektów inwestycyjnych i społecznych przewidzianych do realizacji w nowej perspektywie finansowej.

- 1) **Poprawa efektywności energetycznej na terenie Gminy: termomodernizacje, oświetlenie uliczne;**
- 2) **Drogi: budowy, przebudowy, rozbudowy;**
- 3) **Gospodarka wodno – kanalizacyjna na obszarze Gminy;**
- 4) **Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy;**
- 5) **Poprawa infrastruktury w placówkach oświatowych;**
- 6) **Odnawialne źródła energii;**
- 7) **Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne;**
- 8) **Cyfryzacje, e- usługi publiczne;**
- 9) **Opieka nad dziećmi do lat 3;**
- 10) **Rewitalizacja terenów wiejskich;**
- 11) **Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;**
- 12) **Obszar edukacji:**
 - **podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**
 - **wyposażenie, doposażenie, szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne;**
 - **wsparcie przedszkoli: sprzęt i materiały dydaktyczne, wygenerowanie nowych miejsc**
- 13) **Cyfryzacja: przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu dla seniorów;**
- 14) **Szkolenia: podnoszenie kompetencji pracowników Urzędu Gminy i jednostek podległych**
- 15) **Czas wolny: organizacja zajęć dla dzieci, młodzieży, dorosłych, w tym seniorów**
- 16) **Ekologia: podejmowanie działań podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców: spotkania, rajdy, konkursy;**
- 17) **Profilaktyka zdrowotna: np. programy rehabilitacji medycznej ułatwiających powroty do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej;**
- 18) **Wsparcie dla seniorów: usługi opiekuńcze ;**

19) Kultura: organizacja wyjazdów na wydarzenia artystyczne, kulturalne.

Gmina Żytno planuje wykorzystać najbliższe lata, skutecznie korzystając z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w ramach polityki spójności oraz planu strategicznego dla ws oraz wsparcia z budżetu państwa w ramach programów rządowych. Strategiczna diagnoza społeczno-gospodarcza pozwoliła zidentyfikować problemy, ustalić priorytety i sformułować cele na najbliższe lata. W oparciu o tę diagnozę określono wyzwania, cele i projekty, a podsumowanie dotychczasowej strategii posłużyło do określenia wizji i misji gminy.

Wyznaczenie celów poprzedziło identyfikację głównych obszarów problemowych, na podstawie których sformułowano wyzwania i cele w kolejnych rozdziałach. Zdiagnozowane zagrożenia i wynikające z nich problemy obejmują konieczność poprawy jakości życia mieszkańców, poprawę wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca do odwiedzania, rozbudowę infrastruktury technicznej, walkę z zanieczyszczeniem środowiska, wsparcie dla infrastruktury kulturalnej i społecznej, aktualizację polityki przestrzennej, rozwój infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, oraz działania przeciwko wykluczeniu cyfrowemu i transportowemu, zwłaszcza wśród osób starszych.

Zdiagnozowane zagrożenia i wynikające z nich problemy w rozwoju społeczno – gospodarczym gminy Żytno:

- I. Konieczność poprawy jakości życia mieszkańców, aby zminimalizować zagrożenie trwałą marginalizacją gminy.
- II. Pilna potrzeba poprawy wizerunku gminy jako atrakcyjnego letniska i miejsca, które przyciąga do odwiedzania i spędzania wolnego czasu.
- III. Niezbędne uzupełnienie gminnej infrastruktury technicznej, obejmujące infrastrukturę drogową i wodno-kanalizacyjną, wymagające modernizacji i remontów dróg lokalnych.
- IV. Konieczność przeciwdziałania zanieczyszczeniu środowiska, zwłaszcza zjawisku niskiej emisji, poprzez promowanie ekologicznych źródeł ciepła i zwiększenie popularności odnawialnych źródeł energii.
- V. Wspieranie infrastruktury kulturalnej i społecznej jako kluczowego elementu rozwoju gminy, wymagającej stałego wsparcia.
- VI. Pilna potrzeba aktualizacji polityki przestrzennej gminy, aby lepiej dostosować ją do zmieniających się warunków i potrzeb społeczności lokalnej.
- VII. Konieczność radzenia sobie z niedoborem mieszkań w gminnym zasobie mieszkaniowym, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców.
- VIII. Wymaganie wsparcia dla infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, mające na celu promowanie zdrowego trybu życia i aktywności społeczności lokalnej.

- IX. Skuteczne przeciwdziałanie depopulacji gminy, wynikającej z migracji zarobkowej i edukacyjnej, poprzez opracowanie strategii zatrzymania emigracji i zachęcania do powrotu.
- X. Zapobieganie pauperyzacji ludności i uzależnieniom poprzez programy społeczne i wsparcie dla najbardziej potrzebujących.
- XI. Eliminacja wykluczenia cyfrowego i transportowego, szczególnie wśród osób starszych, poprzez dostęp do nowoczesnych technologii i ułatwienia w transporcie publicznym.

Analiza SWOT

Analizę SWOT można zdefiniować jako strukturalny model służący do identyfikacji mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń. To skuteczne narzędzie wspierające procesy strategiczne, zwłaszcza w kontekście planowania działalności gminy. W analizie SWOT kluczową rolę odgrywa ocena pozycji organizacji, która pomaga zrozumieć, jak skutecznie przygotować się na przyszłe wyzwania.

Narzędzie do analizy SWOT dostarcza kompleksowych informacji niezbędnych do uzyskania wysokiej jakości perspektywy na temat mocnych i słabych stron. Jego główną korzyścią jest umożliwienie organizacji, w tym przypadku gminie, zidentyfikowania obszarów, na których warto się skupić. Analiza SWOT pomaga również dostrzec ewentualne braki w strukturze organizacyjnej.

Przeprowadzenie analizy SWOT na poziomie strategicznym pozwala na określenie obszarów, które wymagają szczególnej uwagi. Ponadto umożliwia identyfikację potencjalnych zagrożeń i szans, co jest niezwykle istotne dla efektywnego planowania i podejścia do przyszłych sytuacji.

Analiza SWOT, skupiająca się na mocnych i słabych stronach, szansach i zagrożeniach, stanowi cenną wskazówkę dotyczącą potencjalnych wyzwań, które mogą wpłynąć na sukces organizacji lub produktu na rynku. To narzędzie wspomaga zrozumienie, jak organizacja może radzić sobie w zmiennym otoczeniu, jednocześnie identyfikując obszary wymagające szczególnej uwagi dla osiągnięcia sukcesu.

Gmina Żytno

Rozwój zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju

Zgodnie z Agendą 21, na samorządzie terytorialnym spoczywa również największy obowiązek związany z wdrażaniem zrównoważonego rozwoju. Władze lokalne wskazywane są jako jeden z głównych podmiotów realizacji tej idei. Wynika to z faktu, że są one kluczowymi aktorami decyzyjnymi w zakresie polityki rozwoju lokalnego, w efekcie której przyczyniają się do zmian zachodzących w wielowymiarowej przestrzeni lokalnej.

Wdrażając ideę zrównoważonego rozwoju, samorząd powinien realizować inwestycje wspierające rozwój zarówno ekonomiczny, społeczny, jak i ekologiczny. Osiągnięcie wysokiej jakości życia lokalnej społeczności wymaga od samorządów terytorialnych wspierania integralności rozwoju we wszystkich dziedzinach jakości życia człowieka, takich jak: zdrowie i warunki socjalne, zatrudnienie, ubóstwo dochodowe, edukacja, rodzina, partycypacja w życiu wspólnoty i społeczeństwa, mieszkalnictwo, transport i komunikacja, bezpieczeństwo, czas wolny i kultura, satysfakcja z życia, środowisko.

Agenda 2030¹ ma charakter uniwersalny, horyzontalny i jest bardzo ambitna. Obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy².

¹ Dokument Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development) przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Jego ramy wykraczają daleko poza, realizowane do tej pory, Milenijne Cele Rozwoju przyjęte w 2000 r. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

² <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/cele-zrownowazonego-rozwoju>

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Atrakcyjne położenie geograficzne z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej w dorzeczu rzeki Pilicy, z dala od dużych ośrodków miejskich	Obszar zagrożony marginalizacją społeczno – gospodarczą: bezrobocie, wykluczenie społeczne
Lokalizacja rzeki Pilicy, paru krajobrazowego, duża lesistość	Niewykorzystane walory turystyczne gminy
Sprzyjające warunki dla rozwoju turystyki weekendowej, agroturystyki, turystyki przyrodniczej, kajakowej	Wymagające rozbudowy i rozwoju zagospodarowanie turystyczne
Rozwijająca się infrastruktura handlowo – usługowa	Problem z zanieczyszczeniem środowiska: duża liczba niekologicznych źródeł ciepła, niski poziom skanalizowania gminy
Stabilna sytuacja finansowa gminy	Wymagający poprawy stan nawierzchni dróg lokalnych
Korzystne warunki do zamieszkania, budownictwa jednorodzinnego	Brak ścieżek i ciągów pieszo – rowerowych

Aktywna i skuteczna absorpcja środków zewnętrznych na realizację projektów	Wymagająca remontów sieć wodociągowa
Aktywna działalność organizacji pozarządowych	Wymagająca dalszych inwestycji baza oświatowa
Ulegająca poprawie estetyka przestrzeni publicznej	Wymagająca rozbudowy infrastruktura sportowa i rekreacyjna
Realizacja inwestycji poprawiających stan środowiska naturalnego, w tym efektywność energetyczną	Wymagający dalszych inwestycji obszar odnawialnych źródeł energii dla obiektów prywatnych
Zadowalający stopień bezpieczeństwa publicznego	Migracja zarobkowa, edukacyjna
Zapewniona opieka medyczna	Skromny budżet na inwestycje
Podnoszące atrakcyjność inwestycje w gminną infrastrukturę techniczną	Brak mieszkań komunalnych lub socjalnych
Członkostwo w Lokalnej Grupie Działania Region Włoszczowski	Wymagająca uzupełnienia oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci
	Wymagająca wzbogacenia oferta kulturalna, reakcyjna dla seniorów
	Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców dotycząca wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii, segregacji odpadów, szkodliwości pokryć azbestowych
	Dziki wysypiska śmieci na terenach leśnych
	Wymagająca wzbogacania oferta kulturalna
	Brak żłobka, klubu dziecięcego
SZANSE	ZAGROŻENIA
Fundusze programów krajowych i unijnych	Opóźnienie w wypłatach dotacji z funduszy unijnych
Stworzenie produktu turystycznego związanego z turystyką weekendową, przyrodniczą, kajakową, agroturystyką	Niestabilna sytuacja ekonomiczna związana z rosnącą inflacją i z ryzykiem innych negatywnych zjawisk ekonomicznych m.in. stagflacja
Rozwój budownictwa letniskowego	Rosnące koszty realizacji inwestycji

	budowlanych
Zagospodarowanie turystyczne	Nieprzewidywalna sytuacja geopolityczna związana z trwającą wojną w Ukrainie i związane z tym obawy o bezpieczeństwo energetyczne
Wsparcie rozwoju agroturystyki na terenie gminy	Zagrożenie trwałą marginalizacją
Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez realizację nowych inwestycji	Rosnące koszty zakupu działek rekreacyjnych i letniskowych skutkujące spadkiem zainteresowania ze strony kupujących
Budowa partnerstw lokalnych m.in. w obszarze turystyki dolina rzeki Pilicy	Rosnące koszty prowadzenie działalności gospodarczej
Tworzenie społeczności energetycznych np. klastrów, w celu optymalizacji kosztów produkcji energii, ochrony środowiska	Nieprzewidywalna sytuacja epidemiczna w kraju
Dotacje na rozwój dla firm, rolników	Zjawisko migracji zarobkowej
	Depopulacja
	Zmiany klimatu i związane z nimi ryzyko nieprzewidywalnych zjawisk atmosferycznych
	Niestabilna sytuacja międzynarodowa: trwająca wojną w Ukrainie oraz na Bliskim Wschodzie

Analiza SWOT dla gminy Żytno ukazuje kilka mocnych stron, takich jak dogodne położenie geograficzne, rzekę Pilicę. potencjał rozwoju rolnictwa i agroturystyki. Jednakże, istnieją również słabe strony, takie jak niedostateczne inwestycje w infrastrukturę społeczną i kulturalną, niewystarczające wykorzystanie zasobów turystycznych, problem marginalizacji gminy. Istnieją jednak szanse na rozwój, takie jak turystyka i rekreacja, fundusze europejskie, sektor agroturystyczny, rozwój odnawialnych źródeł energii oraz możliwość budowy partnerstw. Zagrożenia obejmują konkurencję z innymi gminami, brak stabilności gospodarczej, zmiany klimatyczne, brak świadomości mieszkańców i nierówności dostępu do technologii. W celu skutecznego rozwoju gminy Żytno, konieczne jest skupienie się na

wykorzystaniu mocnych stron, wyeliminowaniu słabości, wykorzystaniu szans i zarządzaniu zagrożeniami.

Założenia planistyczne Gminy Żytno

Obszary strategicznej interwencji w Strategii Rozwoju Województwa 2030

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. W Strategii wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe oraz regionalne³.

Polityka regionalna ma za zadanie wspieranie rozwoju wszystkich polskich regionów poprzez wzmocnienie regionalnych potencjałów rozwojowych. W strukturze przestrzennej całego są obszary, które ze względu na różne problemy wynikające ze struktury społeczno-gospodarczej, peryferyjnego położenia bądź utraty dotychczasowych funkcji nie w pełni wykorzystują swoje możliwości rozwojowe. Wymagają one dodatkowe wsparcia, systemu zachęt, działań aktywizujących, zorganizowanej współpracy interesariuszy⁴.

Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim⁵

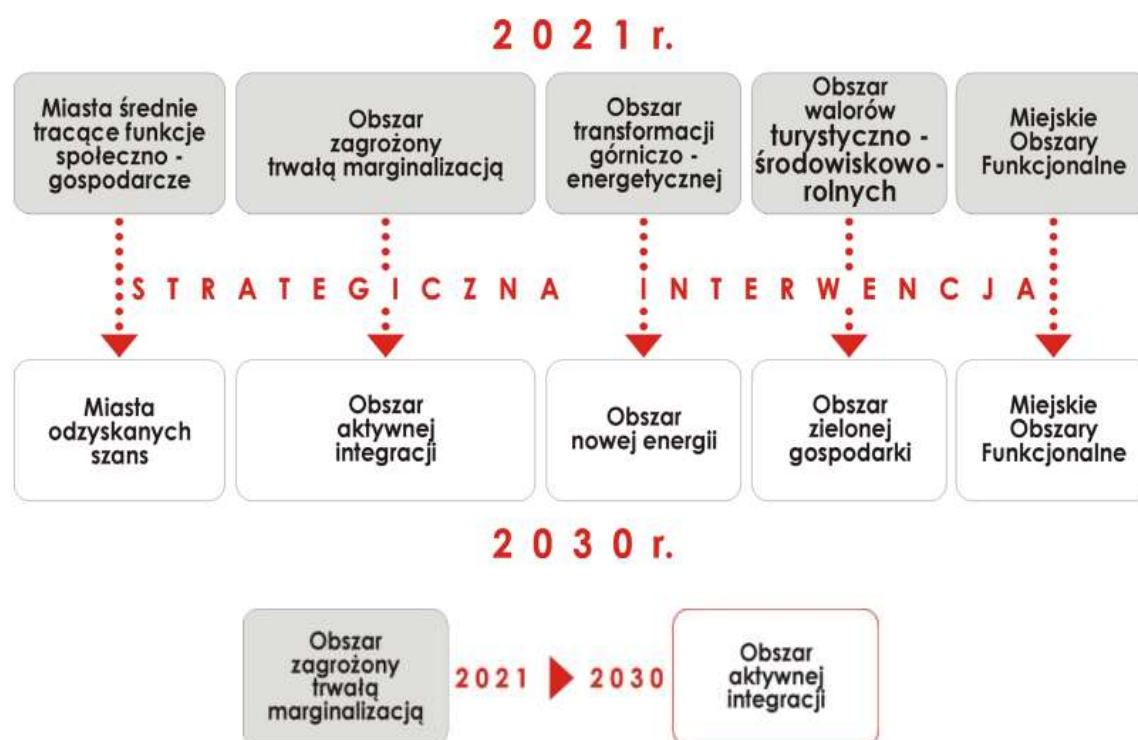
³ www.strategia.lodzkie.pl

⁴ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

⁵ http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

Zgodnie z przygotowanym w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 podziałem dotyczącym obszarów strategicznej interwencji obszar gminy Żytno został zakwalifikowany do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, które w strategii zostały określone jako obszar aktywnej integracji. Ponadto gmina należy także do obszaru tzw. zielonej gospodarki.

Celem dla gminy Żytno i innych gmin znajdujących się na tej liście jest odzyskanie właściwego kierunku rozwoju, odwrócenie negatywnych trendów społecznych i gospodarczych. Ma się to oczywiście odbywać przy wykorzystaniu dostępnych mechanizmów wsparcia ze środków krajowych i europejskich.

Na obszary aktywnej integracji składają się obszary zagrożone trwałą marginalizacją wskazane z poziomu krajowego zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz komplementarne do nich regionalne obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Ogółem na terenie województwa wyróżniono 25 takich gmin, w tym 18 z poziomu krajowego (Burzenin, Błaszki, Grabów, Goszczanów, Daszyna, Dąbrowice, Klonowa, Krośnice, Łanięta, Masłowice, Nowe Ostrowy, Oporów, Przedbórz, Sadkowie, Uniejów, Wielgomłyny, Żychlin, **Żytno**) oraz 7 gmin z poziomu regionalnego (Aleksandrów, Budziszewice, Czerniewice, Łęki Szlacheckie, Ręczno, Żarnów, Żelechlinek). Obszary zagrożone trwałą marginalizacją charakteryzują się niską atrakcyjnością osadniczą, problemami demograficznymi, słabą dostępnością komunikacyjną, brakami w infrastrukturze komunalnej, niskim poziomem przedsiębiorczości, bezrobociem i obniżonym poziomem zamożności mieszkańców⁶.

Na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją działania powinny zmierzać do zainicjowania nowych impulsów rozwojowych, wzmocnienia istniejących potencjałów i ich

⁶ <https://strategia.lodzkie.pl/strategia-rozwoju-wl-2030/>

aktywnej integracji we wszystkich aspektach rozwoju społeczno-gospodarczego. Najważniejsze działania obejmują m.in.: rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprawę dostępności komunikacyjnej, w szczególności w zakresie rozwoju transportu publicznego, działania w zakresie aktywizacji zawodowej, poprawy kwalifikacji mieszkańców, integracji społecznej oraz rozwój infrastruktury technicznej (w szczególności wodno-kanalizacyjnej i teleinformatycznej), poprawę dostępu do podstawowych usług publicznych⁷.

OSI Obszar Zielonej Gospodarki obejmuje 94 gmin położonych poza Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi, z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz predysponowanych do rozwoju turystyki ze względu na: potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego (doliny rzek, obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo) i dziedzictwa kulturowego (obszary i obiekty zabytkowe), a także zagospodarowanie turystyczne. W gminach, w których potencjał rolnictwa jest wysoki, grunty rolne powinny być chronione, a wiodąca funkcja rozwijana. Istotne będą działania związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, w tym m.in. właściwym doбором upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystaniem potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalnym stosowaniem nawożenia i środków ochrony roślin. W zakresie zwiększania opłacalności produkcji rolnej istotne będzie polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk. Ważnym kierunkiem działań będzie wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego. Na obszarze gmin położonych w sąsiedztwie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo wskazaniem dla gospodarowania będzie system rolnictwa zrównoważonego, produkcja żywności wysokiej jakości, w tym rozwój produkcji ekologicznej. Istotne będzie również wspieranie działań umożliwiających dywersyfikację gospodarczą tych obszarów związanych m.in. z rozwojem turystyki aktywnej, wspieraniem bazy turystycznej (w tym ekoturystyki i agroturystyki), rozbudową szlaków turystycznych i infrastruktury rowerowej, kreowaniem marki i popytu na usługi balneologiczne, uzdrowiskowe i rehabilitacyjne, budowaniem zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych oraz kultywowaniu tradycji, wykreowaniem wizerunku obszarów jako atrakcyjnych turystycznie, które będą sprzyjać budowaniu rozpoznawalnej marki turystycznej województwa. Zarówno dla rozwoju funkcji rolniczej, jak i turystycznej ważne będą działania związane z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności OSi na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne. Wymagać to będzie interwencji z zakresu m.in. zwiększania zdolności retencyjnych zlewni (m.in. wprowadzania zalesień, zakrzewień, zadrzewień, budowy i modernizacji zbiorników

⁷ Tamże.

wodnych, rozwoju systemów melioracyjnych, odtwarzania oczek wodnych i mokradeł) oraz rozwiązań ukierunkowanych na ochronę środowiska (m.in. poprawę czystości wód, w tym tworzenie wysokoefektywnych stref ekotonowych, renaturalizację siedlisk i cieków wodnych, zwiększanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną), a także inwestycji w infrastrukturę przeciw zagrożeniową (m.in. przeciwpowodziową, przeciwpożarową)⁸.

Obszar Zielonej Gospodarki⁹

Wizja i misja rozwoju Gminy Żytno

Pod pojęciem wizji w kontekście rozwoju gminy rozumiemy oczekiwany obraz we wskazanym horyzoncie czasowym. Można to odnieść do opisu wizerunku gminy Żytno w ustalonej przestrzeni oczywiście przy założeniu występowania sprzyjających uwarunkowań w otoczeniu społeczno – gospodarczym wewnętrznym i zewnętrznym. Wizja jest zatem zapisem stanu i sytuacji gminy w danym punkcie w przyszłości.

⁸ http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

⁹ Tamże.

Wizja Gminy Żytno:

Gmina Żytno - Perspektywa na rok 2032 zakłada utworzenie przyjaznego miejsca dla miejscowej społeczności, turystów, letników, inwestorów i przedsiębiorców. Dzięki skutecznemu pozyskiwaniu i efektywnemu wykorzystywaniu środków z funduszy krajowych oraz unijnych, warunki życia oraz infrastruktura techniczna zostały istotnie ulepszone.

Misja Gminy Żytno:

Z kolei misja gminy, stanowi uszczegółowiony i doprecyzowany swoisty precyzyjny *manifest* najważniejszych celów, jest zatem jej *credo*. Misja gminy prezentuje jej rolę na rzecz interesariuszy.

Misją rozwoju Gminy Żytno jest realizacja idei zrównoważonego rozwoju, obejmującego podniesienie jakości życia mieszkańców, modernizację infrastruktury technicznej, a także zapewnienie dostępu do edukacji, kultury, sportu i rekreacji. Naszym celem jest również tworzenie przestrzeni atrakcyjnej do zamieszkania, wypoczynku, inwestycji oraz prowadzenia biznesu..

Cele strategiczne rozwoju Gminy Żytno

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej zostały zidentyfikowane główne wyzwania.

Rozwój Gminy do 2032 roku został skoncentrowany na zrównoważonym postępie w trzech kluczowych obszarach: **przestrzennym, społecznym i gospodarczym**.

W celu przedstawienia hierarchii i powiązań między poszczególnymi poziomami planów operacyjnych, opisano je według następującego układu:

I. Wyzwania (odpowiadające na pytanie: co chcemy osiągnąć?)

II. Cele strategiczne i operacyjne (jak zamierzamy to osiągnąć?)

III. Projekty (jakie działania podejmiemy, aby osiągnąć te cele?)

Strategia Rozwoju Gminy Żytno precyzuje kluczowe kierunki rozwoju, stanowiące odpowiedź na identyfikowane główne wyzwania rozwojowe. W celu określenia tych kierunków oraz odpowiednich projektów do wdrożenia, przeprowadzono analizę i pogrupowano zdiagnozowane wyzwania w gminie, skupiając się na trzech fundamentalnych obszarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Wyzwania rozwojowe obejmują następujące obszary:

Wymiar społeczny:

- I. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych i opiekuńczych, rehabilitacyjnych zwłaszcza dla dzieci i osób starszych.
- II. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej poprzez inicjatywy integracyjne i rekreacyjne, mające na celu budowanie silniejszej wspólnoty.
- III. Przeciwdziałanie problemom społecznym, takim jak bezrobocie, ubóstwo i wykluczenie społeczne, poprzez programy aktywizacji zawodowej i społecznej.

Wymiar gospodarczy:

- I. Wspieranie lokalnego biznesu poprzez tworzenie korzystnego środowiska dla przedsiębiorczości, w tym poprzez dostęp do funduszy i szkoleń.
- II. Tworzenie ram dla rozwoju agroturystyki na terenie gminy.
- III. Dywersyfikacja gospodarki poprzez rozwój sektorów innowacyjnych i przemysłów przyszłościowych, takich jak branża technologiczna i zielona energia.
- IV. Wsparcie rozwoju innowacyjnego i konkurencyjnego rolnictwa.
- V. Stworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego, równoważącego wzrost ekonomiczny z ochroną środowiska i społeczną sprawiedliwością.

Wymiar przestrzenny:

- I. Efektywne zagospodarowanie przestrzenne, uwzględniające równowagę między rozwojem a ochroną obszarów zielonych i terenów rolniczych.
- II. Poprawa infrastruktury transportowej, w tym dróg i ścieżek rowerowych, w celu zwiększenia mobilności mieszkańców i ułatwienia dostępu do różnych obszarów gminy.
- III. Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego gminy.
- IV. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, z uwzględnieniem zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi i ochrony ekosystemów.

Wyzwanie I. Lepsza jakość życia mieszkańców oraz wzrost konkurencyjności gminy poprzez inwestycje w rozwój infrastruktury technicznej:

Cel strategiczny: Zwiększenie poziomu i zadowolenia z życia mieszkańców gminy, kreowanie otoczenia sprzyjającego życiu, pracy i wypoczynkowi:

- Cel 1.1. Realizacja projektu budowy kanalizacji sanitarnej;
- Cel 1.2. Implementacja programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Cel 1.3. Przeprowadzenie remontów, modernizacji i termomodernizacji budynków użyteczności publicznej;
- Cel 1.4. Rozwinięcie infrastruktury drogowej, obejmującej drogi oraz ciągi pieszo-rowerowe;
- Cel 1.5. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej;
- Cel 1.6. Wspieranie rozwoju placówek oświatowych poprzez doposażenie i organizację zajęć dodatkowych;
- Cel 1.7. Uatrakcyjnienie oferty kulturalnej oraz czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, seniorów i osób aktywnych zawodowo;
- Cel 1.8. Estetyzacja przestrzeni publicznej poprzez nasadzenia zieleni i uporządkowanie terenów publicznych;
- Cel 1.9. Wspieranie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej, zarówno przewodowej, jak i bezprzewodowej.

Wyzwanie II. Ekologia i klimat:

Cel strategiczny: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska:

- Cel 2.1. Realizacja projektu budowy instalacji odnawialnych źródeł energii;
- Cel 2.2. Wzmacnianie efektywności energetycznej;
- Cel 2.3. Zmiana źródeł ciepła na te ekologiczne;
- Cel 2.4. Eliminacja wyrobów zawierających azbest;
- Cel 2.5. Działania na rzecz ochrony, wzbogacania, odtwarzania oraz monitorowania różnorodności biologicznej;
- Cel 2.6. Wspieranie ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- Cel 2.7. Zapobieganie negatywnym skutkom suszy i niedoborom wody, promowanie wykorzystywania wody deszczowej, podniesienie zdolności retencyjnych, rozwijanie racjonalnej gospodarki rolniczej, wdrażanie zalesień i zadrzewień;
- Cel 2.8. Wspieranie rozwoju infrastruktury przeciwdziałającej zagrożeniom i powodziom;
- Cel 2.9. Zagwarantowanie ochrony dziedzictwa kulturowego, w tym zabezpieczenie zabytków;
- Cel 2.11. Stworzenie ram do ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych – promocja zasad Dobrej Praktyki Rolniczej.

Wyzwanie III. Aktywność gospodarcza – wsparcie dla osób i podmiotów zainteresowanych inwestycjami na obszarze gminy, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki i rekreacji:

Cel strategiczny: Wzmacnianie konkurencyjności lokalnego rynku gospodarczego:

Cel 3.1. Informowanie o dostępnych źródłach zewnętrznych na rozwój i prowadzenie działalności gospodarczej;

Cel 3.2. Kreowanie pozytywnego wizerunku gminy poprzez public relations i budowanie korzystnych relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym;

Cel 3.3. Wspieranie rozwoju ekologicznego i konkurencyjnego sektora rolnego;

Cel 3.4. Opracowanie planu ogólnego dla gminy;

Cel 3.5. Modernizacja systemów melioracyjnych odwadniających na odwadniająco-nawadniające, z uwzględnieniem systemów małej retencji, zachowania trwałych obszarów zielonych i uprawy międzyplonów.

Wyzwanie IV. Rozwój lokalny – wsparcie dla edukacji, integracji społecznej, sportu, rekreacji i zdrowia:

Cel strategiczny: Podniesienie poziomu aktywności i partycypacji mieszkańców w życie gminy:

Cel 4.1. Podniesienie aktywności seniorów w życiu społeczności lokalnej;

Cel 4.2. Realizacja działań prozdrowotnych oraz promocja uczestnictwa mieszkańców w badaniach profilaktycznych;

Cel 4.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi;

Cel 4.4. Umożliwienie świadczenia usług publicznych online;

Cel 4.6. Promocja postaw sprzyjających ochronie środowiska;

Cel 4.7. Organizacja wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych i sportowych;

Cel 4.8. Szkolenia dla pracowników administracji samorządowej i jednostek podległych.

Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy Żytno

Celem polityki przestrzennej gminy jest podnoszenie standardów i warunków życia mieszkańców i sprawności funkcjonowania struktur przestrzennych przez wykorzystywanie terytorialnych warunków rozwoju i przeciwdziałanie degradacji istniejących walorów.

Dotychczas podstawowym narzędziem kształtowania polityki przestrzennej w systemie aktów planistycznych w Polsce są miejscowe plany zagospodarowania

przestrzennego. Zgodnie z art. 4 ust 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r (t.j. Dz.U.2023.977) o planowaniu

i zagospodarowaniu przestrzennym, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego następuje ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy danego terenu. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządzało się obowiązkowo, jeżeli wymagały tego przepisy odrębne (m.in. prawo lotnicze, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa o lecznictwie uzdrowiskowym itp.), dla pozostałych terenów uchwalany był fakultatywnie.

W dniu 7 lipca 2023 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, która w dniu 24 lipca 2023 r. została podpisana przez Prezydenta. Ustawa została ogłoszona w Dzienniku Urzędowym w dniu 24 sierpnia 2023 r. Przepisy wejdą w życie 24 września 2023 r. Są to zmiany dość znaczące. Reforma systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju kraju przy zachowaniu ładu przestrzennego i uwzględnieniu interesu publicznego. Istotne jest uproszczenie procesu inwestycyjnego i zwiększenie skuteczności planowania przestrzennego. Przyjęte przepisy zapobiegają postępującej - chaotycznej suburbanizacji i dewastacji przestrzeni, przywrócą racjonalność procesów gospodarowania przestrzenią, jednocześnie ustanowią silne podstawy dla sprawnej realizacji procesów inwestycyjno-budowlanych i zapewniając inwestorom stabilność warunków inwestowania. Uchwalone regulacje mają na celu poprawę funkcjonowania planowania przestrzennego, by w efekcie możliwa była racjonalizacja wydatków publicznych na rozwój i późniejszą eksploatację infrastruktury¹⁰.

Ustawa wprowadza nowe dokumenty i narzędzia w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: plan ogólny, sporządzany obligatoryjnie dla całej gminy oraz zintegrowany plan inwestycyjny, będący szczególnym rodzajem planu miejscowego. Oprócz tego ustawa wprowadza Rejestr Urbanistyczny. Ponadto nowelizacja wyodrębnia nowy rozdział w ustawie, poświęcony w całości partycypacji społecznej w procesie planistycznym.

Zgodnie z ustawą **plan ogólny** ma być uchwalany obligatoryjnie dla całej gminy w randze aktu prawa miejscowego. Gminy będą miały na to czas do 1 stycznia 2026 r. Plan ogólny zastąpi dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Będzie to dokument zawierający wyłącznie podstawowe ustalenia, które pozwolą gminie zaplanować zrównoważony i harmonijny rozwój. Pozwoli on określić m.in.: strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy poprzez wydzielenie stref planistycznych;

¹⁰ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/novelizacja-ustawy-o-planowaniu-i-zagospodarowaniu-przestrzennym--aktualne-informacje>

granice obszaru, na którym możliwe będzie uzupełnianie zabudowy w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy oraz zasady lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej w relacji do obsługujących je obiektów, które realizują usługi publiczne. Plan ogólny będzie miał formę cyfrową, co ma rozwiązać obecne problemy polegające na tym, że w tradycyjnej, papierowej wersji studium i planów zagospodarowania narysowane w nich linie, np. oznaczające granice pomiędzy poszczególnymi strefami, nie są tak dokładne, żeby można je było zinterpretować co do metra kwadratowego na gruncie. Wersja cyfrowa będzie pozwalała na dowolne powiększenie mapy, więc będzie ona dużo dokładniejsza.

Nową formą planu miejscowego ma być zintegrowany plan inwestycyjny (ZPI) sporządzany na wniosek inwestora, docelowo zastępujący tzw. specustawę mieszkaniową. Inwestor będzie mógł np. zobowiązać się do budowy szkoły lub wsparcia takiej inwestycji. W ustawie doprecyzowano przepisy dotyczące decyzji o warunkach zabudowy, m.in. przez możliwość określenia przez gminę w jakich terenach będą one wydawane czy też ograniczenie zasięgu obszaru analizowanego do 200 m. Nowa ustawa przewiduje utworzenie Rejestru Urbanistycznego, jako systemu teleinformatycznego. System ten ma być źródłem informacji i danych (m.in. dokumentów powstających w trakcie sporządzania aktów planistycznych, raportów z konsultacji społecznych, decyzji administracyjnych związanych z planowaniem przestrzennym, rozstrzygnięć organów nadzoru). Rejestr będzie bazował na danych przestrzennych z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego. Będzie to nieodpłatny, dostępny dla wszystkich zainteresowanych, zintegrowany system. Przepisy dotyczące rejestru zaczną obowiązywać od 2026 roku, co pozwoli urzędom gmin na przygotowanie się do tej zmiany¹¹.

¹¹ <https://samorzad.pap.pl/kategoria/prawo/wielka-reforma-planowania-przestrzennego-juz-w-dzienniku-ustaw>

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ŻYTNO

0 1 2 3 4 km

— Granica Gminy Żytno Obiekty objęte zadaniami inwestycyjnymi ⊙ Modernizowany Urząd Gminy Żytno ● Modernizowana biblioteka ● Modernizowane obiekty oświaty ● Modernizowany dom kultury ● Modernizowane obiekty sportowe ★ Modernizowany "PSZOK" ● Zabytki nieruchomości wpisane do rejestru ● Modernizowany punkt czerpania wody ● Pomniki przyrody ■ Tereny mieszkaniowe ■ Tereny przemysłowe	■ Tereny rolne ■ Lasy i tereny zieleni urządzonej ■ Wody powierzchniowe — Uporządkowana i modernizowana sieć wodociągowa — Tereny obsługi komunikacyjnej objętych modernizacją ⋯ Proponowany szlak rowerowy ⋯ Proponowany szlak kajakowy ▨ OChK Piliczański ▨ OChK Otulina-Przedborskiego Parku Krajobrazowego ▨ Obszar Natura 2000 "Dolina Górnej Pilicy" ▨ Obszar Natura 2000 "Torfowiska Żytno - Ewina" ▨ Rezerwat przyrody "Dębowiec"

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy to koncepcja i narzędzie planowania przestrzennego, które ma na celu opracowanie spójnej i efektywnej organizacji przestrzennej danego obszaru gminy. Ten model łączy funkcje, cele i potrzeby społeczne z organizacją przestrzenną gminy, aby zapewnić harmonijny rozwój, zrównoważony rozmieszczenie różnych obszarów działalności oraz optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów.

Do najważniejszych potrzeb rozwoju gminy należy uporządkowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych poszczególnych miejscowości. Polega to na weryfikacji terenów przeznaczonych w dotychczas obowiązującym studium na różne funkcje, przede wszystkim osadnicze, waloryzacji, które z tych lokalizacji są uzasadnione oraz wyznaczeniu nowych terenów i funkcji, zgodnie ze zgłoszonymi wnioskami. Ponadto widoczna jest potrzeba silniejszego wykorzystania potencjału ekologicznego gminy poprzez stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju ruchu turystycznego oraz zorganizowanych form wypoczynku. Pilnymi potrzebami są również działania na polu infrastruktury technicznej, w szczególności zrównoważenie gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej.

Za możliwości rozwoju gminy należy uznać przede wszystkim sprzyjające warunki fizjograficzne dla rozwoju sieci osadniczej. Ponadto korzystne walory środowiska naturalnego oraz jego dobry stan (odległość od dużych ośrodków miejskich i przemysłowych, brak dużych zakładów produkcyjnych stanowiących potencjalne zagrożenie dla jego stanu) sprzyjają rozwojowi funkcji turystycznowypoczynkowe.

Kierunki zmian struktury przestrzennej powinny być oparte o zasadę równoważonego rozwoju i uwzględniać istniejące i przewidywane procesy, które w znacznym stopniu determinują przekształcenie układu funkcjonalnego. Wprowadzane zmiany muszą mieć na celu zwiększanie konkurencyjności obszaru gminy w regionie, co przekłada się na szeroko rozumiany rozwój społeczno – gospodarczy i podnosi jakość życia jego mieszkańców. Z tego powodu należy dążyć do uporządkowania struktur przestrzennych poprzez tworzenie czytelnie

wyodrębnionych stref zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej), terenów eksploatacji powierzchniowej oraz terenów rolnych i leśnych.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania

i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz bilans potrzeb i możliwości rozwoju gminy pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Gmina Żytno zgodnie z zaproponowanym nowym modelem struktury funkcjonalno – przestrzennej zamierza podejmować projekty, który wpłyną na jej rozwój, poprawę warunków życia mieszkańców. Model obejmuje poniższe obszary:

- ❖ **Tereny mieszkaniowe;**
- ❖ **Tereny przemysłowe;**
- ❖ **Tereny rolnicze;**
- ❖ **Lasy i tereny zieleni urządzonej;**
- ❖ **Wody powierzchniowe;**
- ❖ **Obszary o wysokich walorach przyrodniczych, w tym Sulejowski Park Krajobrazowy, OChK Piliczańki, OChK Otulina Przedborskiego Parku Krajobrazowego, obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy, obszar Natura 2000 Torfowisko Żytno – Ewina, Rezerwat przyrody Dębowiec.**

Dodatkowo ważnym aspektem będzie przejrzysta polityka informowania o planowanych inwestycjach w okresie obowiązywania strategii.

Model polityki przestrzennej gminy powinien się opierać na poniższych założeniach:

- **Cele społeczne:** kształtowanie struktur społecznych, aby zapewnić społeczeństwu stopniowe osiągnięcie lepszej jakości życia mieszkańców, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno – przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji, wskazywanie korzystnych standardów techniczno – przestrzennych środowiska człowieka, kształtowanie środowiska przestrzennego kreującego nowe jakościowo potrzeby i wartości społeczne;
- **Cele kulturowe:** kształtowanie struktur przestrzennych, chroniących istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem i dewastacją poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno – przestrzenne;
- **Cele ekologiczne:** osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez godność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej;

- Cele ekonomiczne: osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych podatnych na dalszy rozwój, kształtowanie warunków przestrzennych tworzących korzystne procesy, kształtowanie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

Na obszarze gminy Żytno zostały wydzielone priorytetowe strefy polityki przestrzennej:

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Żytno:

- **Tereny mieszkaniowe** mające na celu: rozwój terenów o dobrej dostępności komunikacyjnej, uporządkowanie ładu przestrzennego wynikającego z zasady kontynuacji rytmów, podziałów i skali zabudowy. Ważnym aspektem jest poprawa walorów funkcjonalnych poprzez realizację nowych projektów, ponadto modernizację i uzupełnienie oraz przekształcenie terenów o nieutralnej strukturze. Strefa ma się charakteryzować koncentracją i rozwojem funkcji mieszkaniowej, edukacji, kultury, zdrowia, administracji i usług oraz tereny mieszkaniowe obejmujące zabudowę zagrodową o zwartej strukturze przestrzennej w celu uporządkowania ładu przestrzennego, przeciwdziałania procesom dalszego rozpraszania struktury osadniczej. Rekomendowany rozwój obejmuje: funkcję mieszkaniowo – letniskową (sezonową), funkcje usługowe z zakresu rekreacji i organizacji funkcji turystycznych; oraz tereny mieszkaniowe letniskowe – strefa rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej w celu uporządkowanego i kontrolowanego rozwoju tej funkcji, wykorzystania i poszanowania istniejących walorów przyrodniczych obszaru.
- **Tereny przemysłowe** strefa przewiduje: wzmocnienie funkcji gospodarczych, rozwój rekreacji (tworzenie działek rekreacyjnych, rozwój i promocja agroturystyki, infrastruktury technicznej);
- **Tereny rolnicze** obejmujące obszary o wysokiej bonitacji gleb, co powoduje, że mogą być to tereny predestynowane do intensyfikacji produkcji warzywno – rolniczej z preferencjami upraw ekologicznych, upraw specjalistycznych i dopuszczeniem do zabudowy zagrodowej bezpośrednio związanych z rolniczym użytkowaniem gruntów. Zaleceniem jest dbałość co ekosystemem poprzez system zadrzewień śródpolnych. W rejonie dorzecza Pilicy rekomenduje się pozostawienie ekstensywnej gospodarki rolniczej oraz tereny o mało efektywnej produkcji rolnej jej założeniem jest uaktywnienie procesów gospodarczych na obszarach gleb V i VI klasy bonitacyjnej, wyłączenia obszarów o zbyt niskiej klasie bonitacyjnej z produkcji rolnej oraz wskazania możliwości wprowadzenia nowych funkcji. Jedną z możliwości jest

sukcesywne przekształcanie istniejącej zabudowy siedliskowej na letniskową i rekreacyjną, z możliwościami zabudowy jednorodzinnej wzdłuż drogi będące uzupełnieniem układu urbanistycznego. Wsparcie przedsiębiorczości w obszarze usług, w tym turystyki, scalanie gruntów, wyłączenie gruntów z produkcji rolnej, w celu ich zalesiania, promowanie przechodzenia na uprawy specjalistycznej i ekologiczne. Strefa obejmuje także funkcje rolniczą, działalność gospodarczą i usługową towarzyszącą rolnictwu ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki. Ukierunkowanie produkcji rolnej na uprawy sadownicze, warzywnicze, nieuciążliwa hodowla, uprawy ekologiczne

- **Obszarów o wysokich walorach przyrodniczych**, w tym obszary o wysokich walorach przyrodniczych, w tym OChK Otulina Przedborskiego Parku Krajobrazowego, OChK Piliczański, obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy, obszar Natura 2000 Torfowisko Żytno – Ewina, Rezerwat przyrody Dębowiec;
- **Lasów i terenów zieleni urządzonej** w celu poprawienia walorów krajobrazu, w tym również ochronę i dbałość o zachowanie naturalnej równowagi w środowisku przyrodniczym m.in. poprzez zwiększenie retencji wodnej, ograniczenie oddziaływania zanieczyszczeń. Ważnym elementem jest także podniesienie lesistości, wzmocnienie ekosystemów leśnych, zwiększenie atrakcyjności rekreacyjno – turystycznej na terenie gminy.;

- **Wód powierzchniowych:** teren gminy Żytno znajduje się w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej jednocześnie wschodnią granicę gminy. Wody Pilicy, niegdyś na znacznym odcinku zanieczyszczone, obecnie posiadają III, a nawet II klasę czystości. Ponadto przez gminę przepływają mniejsze rzeki: Struga Zbyłowicka, Stobnica (Struga Stobnicka) i jej dopływ Struga Młynki, Jaworka, dopływ z Lesiopola, dopływ z Paskrzyna. Ponadto w rezerwacie Jawora położone jest źródło bezimiennego cieku, który bezpośrednio wpada do Pilicy. Na terenie gminy nie ma większych zbiorników wód powierzchniowych. Jedynie w lasach występują niewielkie oczka wodne, a rzeka Pilicy towarzyszą zarastające starorzecza. Część obszaru gminy znajduje się na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 408 Niecka Miechowska;

- **Obiekty objęte planowanymi zadaniami inwestycyjnymi:**

Podstawowym celem planowanych działań jest rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury technicznej. Rekomendacje dotyczące aspektów ochrony i kształtowania środowiska, które są związane z planowanymi zadaniami inwestycyjnymi:

- ✓ ochrona istniejących walorów i zasobów przyrodniczych z szczególnym uwzględnieniem wszystkich obiektów prawnie chronionych;

- ✓ ochrona zwartych kompleksów gleb o najwyższej bonitacji oraz gleb pochodzenia organicznego przed zmianą użytkowania na nierolnicze;
- ✓ podniesienie stopnia lesistości poprzez zagospodarowanie gleb marginalnych;
- ✓ przekształcenia przestrzenne i funkcjonalne zmierzające do poprawy warunków sanitarno-zdrowotnych;
- ✓ realizacja nowych zamierzeń inwestycyjnych, zmian i przekształceń obecnego układu przestrzennego z udziałem urządzeń i instalacji technicznych w celu wyeliminowania bądź ograniczenia zagrożeń dla środowiska;
- ✓ ochrona wód powierzchniowych;
- ✓ ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zgodnie z obowiązującym prawem wodnym;
- ✓ inwentaryzacja i likwidacja istniejących źródeł zanieczyszczeń;
- ✓ budowa sieci ścieków;
- ✓ popularyzacja małych oczyszczalni przydomowych na terenach o zabudowie rozproszonej.

Podejmowane działania w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Żytno mają również uwzględniać zapisy sformułowane w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, w szczególności dotyczące celu horyzontalnego Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju przestrzennego, w tym m.in.:

- zwiększenie skali i skuteczności ochrony krajobrazu;
- wspieranie działań i inwestycji przyczyniających się do efektywnego wykorzystywania terenów wskazanych pod zabudowę mieszkaniową, m.in. poprzez zagęszczanie i uzupełnianie zabudowy na obszarach o dobrej obsłudze komunikacyjnej i wyposażonych w sieci infrastruktury technicznej, w szczególności kanalizacyjnej;
- wsparcie działań i inwestycji zwiększających ład przestrzenny;
- wsparcie procesów zwiększających atrakcyjność przestrzeni, w tym w szczególności rewitalizacji, tworzenia przyjaznych przestrzeni publicznych i terenów zielonych;
- promowanie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, zakładającego ochronę otwartych terenów rolniczych i leśnych przed zabudową.

Plan projektów inwestycyjnych i społecznych

Nazwa zadania: Poprawa stanu infrastruktury drogowej	
Uzasadnienie	Gmina planuje inwestycje związane z infrastrukturą drogową. Układ drogowy na terenie gminy jest przeciążony poprzez

	zwiększające się z roku na rok natężenie ruchu, co sprawia, że stan nawierzchni dróg lokalnych wymaga ciągłych modernizacji i remontów. Ponadto ważnym aspektem jest poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
Opis	Planowane są bieżące prace modernizacyjne obejmujące poprawę nawierzchni dróg lokalnych, w zależności od potrzeb, ciągi pieszo – rowerowe.
Źródła finansowania	Budżet gminy, Budżet Samorządu Województwa Łódzkiego, Budżet Państwa w ramach planowanych dotacji, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa zadania: Poprawa efektywności energetycznej

Uzasadnienie	Zgodnie z realizacją pakietu klimatycznego Polska i gminy są zobowiązane do redukcji emisji CO ₂ , likwidacji źródeł niskiej emisji, przechodzenia z paliwa konwencjonalnego na odnawialnego źródła energii, termomodernizację obiektów - docieplenia ścian, dachów, wymianę instalacji wewnętrznych. Poprawa jakości powietrza, ochrona atmosfery to kluczowe obszary wymagające szybkiej interwencji w naszym kraju. Na poziomie gminy tym ważniejsze jest promowanie ekologicznych źródeł ciepła, stosowanie odnawialnych źródeł energii. Jest to konieczne do przeciwdziałania mającemu bardzo negatywny wpływ na nasze zdrowie zjawisku niskiej emisji. Ponadto Unia Europejska w ramach tzw. polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wskazała istotne postulaty: Najważniejsze cele na 2030 r.: - ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.) - zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii - poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%
Opis	Planowane projekty będą obejmować głęboką termomodernizację - docieplenia, wymianę stolarki okiennej, drzwiowej, wymianę źródeł ciepła na ekologiczne, oświetlenie zgodnie z zaleceniami wynikającymi z audytów energetycznych i oświetleniowych. W ramach inwestycji będą mogły być także realizowane wielorodzinne budynki mieszkalne oraz budynki jednorodzinne. Planowane prace będą dotyczyły w szczególności budynków użyteczności publicznej oraz budynków prywatnych, jeśli dostępne fundusze będą przewidywać takie wsparcie.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa projektu: Rozbudowa infrastruktury wodno – kanalizacyjnej

Uzasadnienie	Gmina rozbudowuje sieć kanalizacji zbiorczej oraz budowę i rozbudowę, remonty odcinków sieci wodociągowej. Kanalizacja sanitarna jest ważna z punktu widzenia ochrony środowiska. Nakłada ona na nie obowiązek zapewnienia zbiorczego odbioru
---------------------	---

	nieczystości zgodnie z normami UE np. przez założenie kanalizacji. Rozbudowa sieci będzie mieć pozytywny wpływ na ochronę przyrody w gminie.
Opis	W gminie planuje się rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej w formie sieci zbiorczej, ale przy zabudowie rozproszonej rozważana będzie budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Ponadto planowane jest dalsza rozbudowa sieci wodociągowej tam gdzie jej nie ma.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Budżet Samorządu Województwa Łódzkiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa zadania: Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Uzasadnienie	Polska jest pierwszym i jedynym krajem w Unii Europejskiej, która podjęła wyzwanie wycofania z użytkowania wyrobów zawierających azbest. Od 2009 r. realizujemy Program Oczyszczania Kraju z Azbestu do 2032 r. Główne cele Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 to: - usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest; - minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju; - likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.
Opis	W ramach projektu planowane jest sukcesywne usuwanie wyrobów azbestowych w budynków prywatnych na terenie gminy poprzez zdjęcie, składowanie i usunięcie wyrobów azbestowych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Nazwa zadania: Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne

Uzasadnienie	Projekt stanowi odpowiedź na problem związany z potrzebą minimalizacji niskiej emisji na terenie gminy - zanieczyszczeń pochodzących z sektora prywatnego. Jest elementem realizacji gminnego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Przyjmuje się, że kraje Unii Europejskiej powinny dążyć do redukcji emisji w wysokości 20% poziomu z roku 1990 (lub innego, możliwego do inwentaryzacji), redukcji zużycia energii pierwotnej o 20% w stosunku do prognoz na 2020 rok oraz zwiększenia udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł do 20% w ogólnym zużyciu energii. Te cele strategiczne Polska planuje osiągnąć. Sytuacją idealną byłoby, gdyby na szczeblu regionalnym każda gmina osiągnęła założone cele w wysokości 20%. Realne do osiągnięcia cele dla wnioskodawcy wynikać będą ze stanu rzeczywistego i uwarunkowań wewnętrznych Gminy. Obowiązujący na terenie gminy Plan Gospodarki Niskoemisyjnej zakłada osiągnięcie szeregu celów ekologicznych, do których należą utrzymywanie standardów, zapewniających wysoką jakość powietrza poprzez minimalizację zanieczyszczeń pochodzących z niskiej emisji oraz zwiększenie udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych.
Opis	Projekt będzie polegał na wymianie starych nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych na terenie gminy. Wiele budynków wymaga wymiany źródła ciepła oraz

	termomodernizacji, ich przeprowadzenie przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, poprawy efektywności energetycznej obiektów i tym samym oszczędności w funkcjonowaniu oraz pozytywnego wpływu na ochronę powietrza i środowiska naturalnego. Ważnym aspektem jest fakt, że dzięki projektowi zmniejszy się także emisja szkodliwych gazów cieplarnianych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa zadania: Instalacje odnawialnych źródeł energii

Uzasadnienie	Poprawa jakości powietrza, ochrona atmosfery to kluczowe obszary wymagające szybkiej interwencji w naszym kraju. Na poziomie gminy tym ważniejsze jest promowanie ekologicznych źródeł ciepła, stosowanie odnawialnych źródeł energii. Jest to konieczne do przeciwdziałania mającemu bardzo negatywny wpływ na nasze zdrowie zjawisku niskiej emisji. Ponadto Unia Europejska w ramach tzw. polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 wskazała istotne postulaty: Najważniejsze cele na 2030 r.: - ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.) - zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii - poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.
Opis	Planowane są działania w stosunku do budynków gminnych oraz budynków prywatnych. Planuje się projekty polegające na instalacjach OZE dedykowanych produkcji energii elektrycznej i ciepłej na własne potrzeby obejmujące pompy ciepła, fotowoltaikę oraz inne.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa zadania: Wymiana i budowa oświetlenia ulicznego na energooszczędne

Uzasadnienie	Zastosowanie energooszczędnego oświetlenia ledowego przyczyni się do ochrony powietrza oraz mniejszych kosztów związanych z eksploatacją.
Opis	Planowane prace obejmą budowę nowych punktów świetlnych oraz wymianę starych opraw.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Budżet Samorządu Województwa Łódzkiego, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundusze strukturalne z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa zadania: Turystyka i rekreacja

Uzasadnienie	Sport, turystyka i rekreacja stanowią kluczowe elementy zdrowego stylu życia, a mieszkańcy coraz bardziej zdają sobie sprawę z
---------------------	--

	korzyści płynących z aktywnego spędzania wolnego czasu. Aby zachęcić do aktywności fizycznej i poprawić jakość życia w społeczności, istotne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w naszej najbliższej okolicy. Mając na uwadze atrakcyjne położenie gminy istotny jest rozwój infrastruktury turystycznej” kajakowej, przyrodniczej, wiejskiej.
Opis	Zadanie ma szeroki i otwarty katalog możliwości, wśród nich należy wymienić place zabaw, rozbudowę boisk, budowę siłowni zewnętrznych. Wsparcie rozwoju prywatnych projektów turystycznych, w tym dotyczących agroturystyki, kajakarstwa, turystyki rowerowej.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa zadania: Rewitalizacja obszarów wiejskich	
Uzasadnienie	Gmina Żytno została zaliczona do obszarów zagrożonych marginalizacją. Tym samym należy podjąć działania zapobiegawcze, dzięki którym gmina będzie w korzystniejszej sytuacji. Rewitalizacja obszarów wiejskich jest zintegrowanym i kompleksowym podejściem do rozwoju danego terenu, z uwzględnieniem rozwoju gospodarczego i tworzeniem miejsc pracy, konsolidacją korzyści płynących ze zmniejszania ubóstwa, zmniejszeniem podatności na zagrożenia, zapewnieniem bezpieczeństwa żywnościowego, dobrym zarządzaniem i lepszą ochroną środowiska. Takie kompleksowe działania powinny być podejmowane, aby gmina mogła wyjść ze stanu kryzysowego
Opis	<p>Inwestycje związane z procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów, oparte na gminnych programach rewitalizacji, w zakresie:</p> <p>a) wsparcia prac związanych z wielorodzinnymi budynkami mieszkalnymi;</p> <p>b) przedsięwzięć prowadzących do przywrócenia lub nadania obiektom nowych funkcji;</p> <p>c) zagospodarowania przestrzeni publicznej.</p> <p>1. Kompleksowe projekty odnoszące się do wszystkich sfer: materialno-przestrzennej, społecznej, gospodarczej oraz środowiskowej poprzez:</p> <p>a) przebudowę, prace konserwatorsko-restauratorskie, remont wielorodzinnych budynków mieszkalnych;</p> <p>b) prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, modernizację prowadzące do przywrócenia lub nadania obiektom nowych funkcji, wraz z możliwością zakupu sprzętu i wyposażenia niezbędnego do realizacji celu projektu;</p> <p>c) zagospodarowanie przestrzeni publicznej, w szczególności tworzenie lub modernizacja terenów zielonych (np. parki, parki kieszonkowe, skwery, zieleńce), inwestycje w przestrzeń publiczną związane z adaptacją miast do zmian klimatu w celu zmniejszenia tzw. miejskiej wyspy ciepła (np. zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej i nowe nasadzenia drzew) lub adaptacją tych przestrzeni do potrzeb starzejącego się społeczeństwa (np. wprowadzanie elementów małej architektury,</p>

	w szczególności ławek z oparciami, ogólnodostępnych toalet publicznych, ogólnodostępnych punktów poboru wody, usuwanie barier architektonicznych, podnoszenie poziomu bezpieczeństwa).
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa zadania: Wsparcie rozwoju przewodowej i bezprzewodowej infrastruktury teleinformatycznej</u>	
Uzasadnienie	Gmina będzie wspierała operatorów i zachęcała do rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej obejmującej utrzymanie, rozbudowę i budowę infrastruktury 3G i 4G (LTE), oraz wspieranie budowy infrastruktury 5G.
Opis	Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej obejmującej utrzymanie, rozbudowę i budowę infrastruktury 3G i 4G (LTE), oraz wspieranie budowy infrastruktury 5G.
Źródła finansowania	Środki własne operatorów, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa zadania: Realizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami</u>	
Uzasadnienie	Gmina będzie zgodnie z przyjętym Programu na lata 2021 – 2024 będzie dokładała starań, aby dziedzictwo w postaci zabytków na obszarze gminy było należycie chronione. Gmina będzie podejmowała kroki, w celu pozyskiwania środków zewnętrznych na ochronę zabytków, których jest właścicielem. W przypadku zabytków będących własnością prywatną gmina będzie służyła informacjami i wsparciem w zakresie dostępnych źródeł finansowania prac konserwatorskich i restauratorskich.
Opis	Działania gminy będą związane z realizacją zapisów ustawowych: Kluczowym aktem prawnym regulującym system ochrony zabytków w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wraz z towarzyszącymi jej rozporządzeniami wykonawczymi. Art. 4 u.o.o.z określa zakres ochrony „ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu: 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;

	6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.”
Źródła finansowania	Środki krajowe, środki prywatne, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa zadania :Zachowanie bioróżnorodności - ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych</u>	
Uzasadnienie	Gmina będzie podejmowała działania polegające na przeciwdziałaniu degradacji środowiska i ochronie walorów przyrodniczych. Celem jest zachowanie jak najlepszego stanu obszarów cennych przyrodniczo.
Opis	Planowane działania będą mogły dotyczyć stworzeniu systemu identyfikacji obszarów cennych poprzez instalacje tablic informacyjnych, map, ścieżek edukacyjnych i przyrodniczych. Projekty będą mogły być realizowane w partnerstwach np. na lasami państwowymi. Elementem ochrony będą mogły być także dedykowane i wyznaczone dla turystów szlaki, które zapewnią sprawny przepływ ruchu turystycznego i ochronią tereny cenne przez degradacją
Źródła finansowania	Środki krajowe, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa zadania: Wsparcie seniorów w gminie</u>	
Uzasadnienie	Całe województwo łódzkie mierzy się z problemem depopulacji, starzeniem się społeczeństwa i rosnącymi liczbami seniorów. Należy zatem prowadzić działania zmierzające do zapewnienia im należytej opieki, ale także organizacji aktywności, działań, które będą zwalczały zjawisko wykluczenia społecznego. Dlatego też gmina wzorem innym często większych samorządów zamierza przygotować pilotażowy program wsparcia seniorów w gminie Łęki Szlacheckie.
Opis	Planowane działania będą obejmować organizację zajęć rekreacyjnych, sportowych dla seniorów, wspólnie z gminą biblioteką organizacją zajęć, wyjazdów o charakterze kulturalnym. Przewiduje się także, o ile będzie możliwe pozyskanie na to środków, organizację przez gminę lub partnera prywatnego systemu telekopieki, wsparcia rehabilitacyjnego.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027, dotacje celowe z Budżetu Państwa.

<u>Nazwa zadania: E – usługi, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu</u>	
Uzasadnienie	Cyfryzacja usług publicznych jest potrzebna i ważna, gminy stoją przed wyzwaniem dostosowania swoich urzędów do wymagań i konieczności realizacji części zadań w formie on-line. Jednak część społeczeństwa nadal czuje się wykluczona cyfrowo.

Opis	W ramach podejmowanych działań będą realizowane szkolenia, doradztwo dla seniorów, niepełnosprawnych, wykluczonych cyfrowo. Planuje się doposażenie jednostek gminnych w sprzęt, a jeśli programy pomocowe to umożliwi być może tak że wsparcie zakupu urządzeń dla mieszkańców, którzy sami nie są w stanie ponieść takiego wydatku. Założeniem jest, aby podnieść jakość wyposażenia jeśli chodzi o urządzenia cyfrowe, o komputery, oprogramowanie i jakość usług elektronicznych oferowanych mieszkańcom.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Nazwa zadania: Szkoły - doposażenie, organizacja zajęć dodatkowych	
Uzasadnienie	<p>Poprawa jakości kształcenia na poziomie ogólnym w zakresie wsparcia kompetencji kluczowych na rynku pracy oraz nauczania eksperymentalnego. Nauczanie eksperymentalne jest obecnie szczególnie istotne, ponieważ pozwala na wykształcenie się u uczniów cech, które nie są pobudzane za pomocą kształcenia teoretycznego, tj. kreatywność, ciekawość poznania nowych zagadnień. W ramach projektu zwiększy się dostęp do usług edukacji, zwłaszcza w zakresie dostępu do sprzętu mającego na celu wsparcie kompetencji ogólnych, stanowiących fundament do nauczania eksperymentalnego. Zakupione środki trwałe będą odpowiadać na potrzeby nauczania w dziedzinach kluczowych, dzięki temu uczniowie będą mogli w łatwiejszy i efektywniejszy sposób zrozumieć i zapamiętać otrzymywaną wiedzę. Wzrost aktywności fizycznej u dzieci i młodzieży jest bardzo ważny, ponieważ z badań UNICEFU wynika, że polskie dzieci tyją najszybciej w Europie i w ciągu ostatniej dekady liczba osób z nadwagą podwoiła się. Ponadto ważnym aspektem w edukacji jest kształcenie na poziomie przedszkolnym i tutaj także należy dołożyć starań, aby ta edukacja odbywała się przy pomocy kreatywnych narzędzi dając solidne fundamenty do wejścia dzieci do edukacji szkolnej.</p>
Opis	<p>Planowane jest doposażenie placówek edukacyjnych w sprzęt komputerowy, sprzęt do nauczania eksperymentalnego, doświadczalnego. Ponadto planuje się organizację dodatkowych zajęć z zakresu kształtowania kompetencji kluczowych wśród uczniów. Kompetencja jest kombinacją wiedzy, umiejętności i przyjmowanej postawy. Kompetencje kluczowe to kompetencje, które wspierają rozwój osobisty, włączanie w życie społeczne, aktywne obywatelstwo i możliwość znalezienia zatrudnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ porozumiewanie się w języku ojczystym ▪ porozumiewanie się w językach obcych ▪ kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne ▪ kompetencje informatyczne ▪ umiejętność uczenia się ▪ kompetencje społeczne i obywatelskie ▪ inicjatywność i przedsiębiorczość <p>świadomość i ekspresja kulturalna.</p>

Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.
----------------------------	---

<u>Nazwa zadania: Szkolenia dla pracowników administracji samorządowej i jednostek podległych</u>	
Uzasadnienie	Z tym powiązana jest koncepcja <i>uczenia się przez całe życie określana jest obecnie jako lifelong learning</i> i odnosi się do wszelkiej, trwającej przez całe życie, aktywności, mającej na celu rozwój wiedzy i umiejętności w perspektywie osobistej, obywatelskiej, społecznej oraz zorientowanej na zatrudnienie.
Opis	Szkolenia będą organizowane dla pracowników urzędu i jednostek podległych na podstawie bieżących potrzeb po analizie i rozpoznaniu potrzeb szkoleniowych. Szkolenia będą dotyczyły zarówno aspektów miękkich, kompetencyjnych oraz tych związanych z wykonywaniem obowiązków dotyczące prawa zamówień publicznych, prawa budowlanego, gospodarki odpadami, funduszy unijnych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa zadania: Aktywna gmina</u>	
Uzasadnienie	Gmina zamierza kontynuować i rozwijać aktywność w obszarze promocji, organizacji wydarzeń, festynów wykorzystując walory przyrodnicze i turystyczne. Są one ukierunkowane na promocję gminy, integrację mieszkańców i gości odwiedzających gminę ze szczególnym wykorzystaniem możliwości turystycznych,. Rozwój turystyki weekendowej jest na pewno szansą dla , aby wykreować z niej ciekawą markę. Do tego jednak potrzeba narzędzi, które przyczynią się do promocji i informacji o ofercie gminy.
Opis	Zadanie przewiduje szeroki katalog możliwych działań wśród nich można wymienić organizację koncertów, festynów, pikników i innych wydarzeń o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Udział gminy w wydarzeniach o charakterze wojewódzkim i ogólnopolskim. Ponadto projekt może obejmować przygotowanie ulotek, folderów o gminie, o ofercie turystycznej, szkolenia dla mieszkańców a prowadzenia gospodarstw agroturystycznych. Informacje powinny się także znaleźć na stronie internetowej gminy. Należy promować możliwość spędzania wolnego czasu w gminie poprzez informacje o agroturystyce, ofercie o atrakcjach turystycznych, kulturalnych, sportowych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

<u>Nazwa zadania: Ekologia w gminie</u>	
Uzasadnienie	W dobie zmian klimatycznych, zwiększającego się zanieczyszczenia środowiska, zjawiska niskiej emisji, rosnących ilości odpadów ważne jest edukowanie społeczności lokalnych w zakresie potrzeby ochrony środowiska przyrodniczego, właściwego gospodarowania zasobami np. wodą, właściwego

	postępowania z odpadami.
Opis	Planowane są działania podnoszące świadomość ekologiczną dotyczącą odnawianych źródeł energii, segregacji odpadów, smogu. Ważnym aspektem będzie podejmowanie kwestii związanych ze zmianami klimatu, dlatego istotne będą działania promocyjne i informacyjne dotyczące problemów i zagrożeń związanych z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi. Wszystko to pod głównym tematem: mitygacja i adaptacja do zmian klimatu. Przewiduje się prelekcje, warsztaty, zajęcia, inne wydarzenia ekologiczne dla dzieci np. rajdy piesze, rowerowe, wędrowki, młodzieży oraz wszystkich zainteresowanych.
Źródła finansowania	Budżet Gminy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundusze strukturalnie z perspektywy na lata 2021 – 2027.

Rezultaty planowanych projektów

Rezultaty przewidzianych zadań zostały uporządkowane w formie otwartego katalogu, który będzie mógł być uzupełniony w zależności do ustalonych wskaźników w ramach programów operacyjnych wdrażanych w nowej perspektywie. Weryfikacja wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana analizie w ramach monitoringu.

Wartość bazowa 2023 określa się do stanu sprzed realizacji, dlatego też przyjęto, że wartość ta dla potrzeb strategii jest równa zero. Z uwagi na okres przygotowywania dokumentu i fakt, że część projektów jest w fazie koncepcyjnej lub projektowej nie jest możliwe precyzyjne wpisanie wartości docelowej. Dlatego też wartość docelowa wskaźnika nie może zostać skwantyfikowana w wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika na moment zakończenia rzeczowej realizacji projektu. Posłużono się opcją opisową. Wartości liczbowe będą uzupełnione już na etapie docelowym opracowywania wniosków o dofinansowanie i projektów technicznych.

L.p.	Nazwa	Wskaźnik	Wartość bazowa 2023	Wartość docelowa 2030	Źródła weryfikacji
1.	Poprawa efektywności energetycznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków ▪ Powierzchnia użytkowa budynków poddanych 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, audyty energetyczne, audyty energetyczne

		termomodernizacji			ex-post
2.	Poprawa stanu infrastruktury drogowej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Długość wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych dróg 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
3.	Rozbudowa infrastruktury wodno – kanalizacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Długość wybudowanej sieci wodociągowej ▪ Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków ▪ Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
4.	Szkolenia dla pracowników administracji samorządowej i jednostek podległych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych szkoleń/projektów szkoleniowych 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
5.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
6.	Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych 			Gminy
7.	Instalacje odnawialnych źródeł energii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE ▪ Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE ▪ Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z biomasy 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
8.	Turystyka i rekreacja	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
9.	E – usługi, przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne ▪ Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy

		<p>dwustronna interakcja</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 – transakcja ▪ Liczba zrealizowanych projektów 			
10.	Wsparcie rozwoju przewodowej i bezprzewodowej infrastruktury teleinformatycznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych projektów 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
11.	Realizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych projektów 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy
12.	Zachowanie bioróżnorodności - ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wspartych form ochrony przyrody 	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy
13.	Rewitalizacja obszarów wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją 	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy, Lokalny Program Rewitalizacji
14.	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba podmiotów wykorzystujących technologie informacyjno- 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy

		<p>komunikacyjne (TIK)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje w zakresie TIK 			
15.	Wymiana i budowa oświetlenia ulicznego na energooszczędne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba wybudowanych, wymienionych punktów 	0	Wzrost	Dokumentacja techniczna, dane Urzędu Gminy, audyty oświetlniowe .
16.	Szkoły - doposażenie, organizacja zajęć dodatkowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji szkolnej i przedszkolnej ▪ Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych ▪ Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych 	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy
17.	Edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba przeprowadzonych 	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy

		działań ekologicznych			
18.	Wsparcie seniorów w gminie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba zrealizowanych projektów 	0	Wzrost	Dane Urzędu Gminy

Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Żytno z aktualnymi dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym

L.p	Nazwa dokumentu	Charakterystyka zgodności
1.	Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego o rozwoju	<p>Dokument Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development) przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Jego ramy wykraczają daleko poza, realizowane do tej pory, Milenijne Cele Rozwoju przyjęte w 2000 r. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Nowa wizja rozwoju nakreślona w Agendzie koncentruje się na pięciu wielkich zmianach transformacyjnych określonych, jako zasada 5P (People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership):</p> <p>Ludzie (People) Nie pomijanie nikogo, czyli docieranie do grup wykluczonych, tworzenie warunków i możliwości korzystania z powszechnych praw człowieka i osiągnięć gospodarczych przez wszystkich ludzi, zagwarantowania równego dostępu do zasobów ekonomicznych, podstawowych usług, ziemi, zasobów naturalnych, technologii i finansów.</p> <p>Planeta (Planet) Tworzenie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju poprzez zintegrowanie społecznych, gospodarczych i środowiskowych aspektów rozwoju, zbudowanie modelu rozwoju, który będzie</p>

		<p>sprzyjał wzrostowi gospodarczemu i większemu włączeniu społecznemu oraz racjonalnie wykorzystywał zasoby środowiska naturalnego, a poprzez to osiągnięcie lepszej jakości życia oraz rozwiązywanie problemu ubóstwa.</p> <p>Dobrobyt (Prosperity) Przekształcanie gospodarek sprzyjające tworzeniu miejsc pracy i zapewnieniu inkluzywnego rozwoju, w tym przestawienie się na zrównoważone modele konsumpcji i produkcji, przy wykorzystaniu nowych technologii i potencjału biznesu, zapewnienie dostępu do dobrej edukacji, opieki zdrowotnej, czystej wody, elektryczności, transportu, telekomunikacji, ułatwianie podejmowania działalności gospodarczej, inwestowania, wymiany handlowej; zintensyfikowanie zrównoważonego rozwoju miast.</p> <p>Pokój (Peace) Budowanie pokoju oraz skutecznych, sprawiedliwych, otwartych i odpowiedzialnych instytucji gwarantujących wzmocnienie roli prawa, włączenie społeczne i współdecydowanie, wzmocnienie roli i odpowiedzialności instytucji, które powinny wspierać rządy prawa, prawo własności, wolność słowa i mediów, wolność polityczną, dostęp do sprawiedliwości, niedyskryminowanie kogokolwiek.</p> <p>Partnerstwo (Partnership) Nowe globalne partnerstwo polegające na solidarności, współpracy, odpowiedzialności i przejrzystości podejmowanych działań, dotyczy to zarówno partnerstwa pomiędzy rządami, jak i administracją lokalną, regionalną, środowiskami naukowymi, biznesem i wszystkimi zainteresowanymi stronami i grupami.</p> <p>Strategia Rozwoju Gminy Żytno jest zgodna z Agendą 2030, gmina priorytetowo traktuje zrównoważony rozwój w każdym obszarze swojego funkcjonowania. Projektowanie rozwoju gminy odbywa się w oparciu o troskę o środowisko naturalne, dobrobyt mieszkańców, jakość życia i infrastrukturę techniczną.</p>
2.	<p>Polityka Spójności Unii Europejskiej na</p>	<p>Cele polityki spójności na lata 2021 – 2027:</p> <p>1. Inteligentniejsza Europa (innowacyjna i inteligentna</p>

	<p>lata 2021-2027</p>	<p>transformacja gospodarcza)</p> <p>2. Bardziej ekologiczna, niskoemisyjna Europa (w tym transformacja sektora energetycznego, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, dostosowanie do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem)</p> <p>3. Bardziej połączona Europa (mobilność i łączność TIK)</p> <p>4. Bardziej prospołeczna Europa (europejski filar praw socjalnych)</p> <p>5. Europa bliższa obywatelom (zrównoważony rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych oraz inicjatywy lokalne.</p> <p>2 cele horyzontalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowanie potencjału administracyjnego - Współpraca między regionami i ponad granicami (osadzenie współpracy w głównym nurcie). <p>Założenia Strategii realizują politykę spójności na lata 2021 – 2027. Gmina będzie się rozwijać w oparciu o realizację projektów obejmujących m.in. transformację energetyczną, rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości, poprawę lokalnej infrastruktury, adaptację do zmian klimatu.</p>
<p>3.</p>	<p>Europejski Zielony Ład (EU Green Deal)</p>	<p>Europejski Zielony Ład (EU Green Deal) to kompleksowa strategia Unii Europejskiej dotycząca ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym. Tym samym Europa do 2050 r. aspiruje do bycia pierwszym kontynentem neutralnym dla klimatu. Plan ambitny, ale możliwy do zrealizowania, biorąc pod uwagę pełne zaangażowanie wszystkich państw członkowskich w jego realizację. Głównym celem, obok neutralności klimatycznej, jest przede wszystkim ochrona życia ludzkiego oraz zwierząt i roślin, przy jednoczesnym wsparciu transformacji energetycznej na rzecz czystej technologii.</p> <p>Europejski Zielony Ład składa się z 10 założeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Europa bez zanieczyszczeń - zanieczyszczenie powietrza, wody oraz rozwiązanie problemu zanieczyszczenia przemysłowego; 2. Przejście na gospodarkę cyrkulacyjną - przyjęcie nowego planu działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym do marca 2020 r.; 3. Program "Farm to Fork" - cele dotyczące redukcji

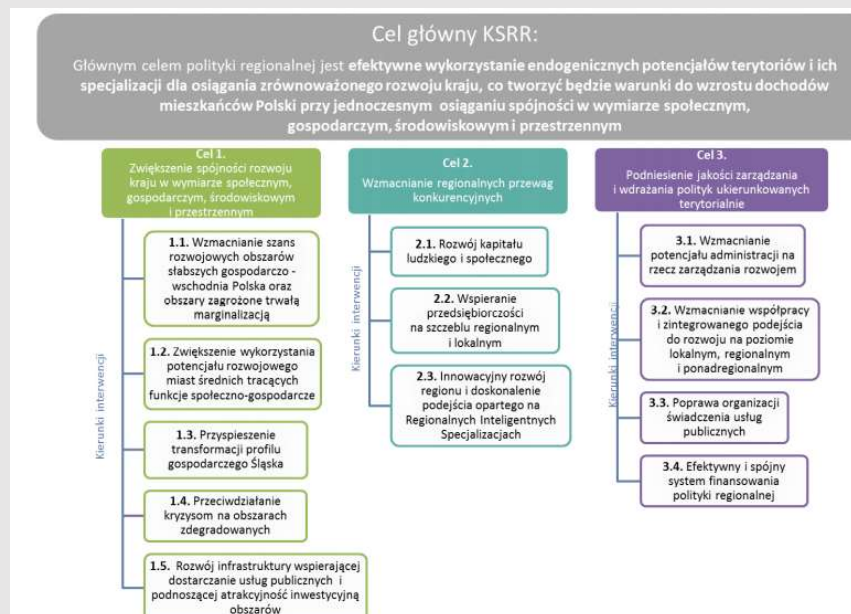
		<p>chemicznych pestycydów (50% do 2030 r.), nawozów i zwiększenie powierzchni upraw organicznych;</p> <p>4. Zielona Wspólna Polityka Rolna - wysokie ambicje środowiskowe i klimatyczne w ramach reformy Wspólnej Polityki Rolnej;</p> <p>5. Mechanizm JUST Transition - wsparcie finansowe dla regionalnych planów transformacji energetycznej;</p> <p>6. Finansowanie transformacji - fundusze na zielone innowacje i inwestycje publiczne;</p> <p>7. Czysta, przystępna cenowo i bezpieczna energia - ocena ambicji państw członkowskich ujętych w ramach krajowych planów w zakresie energii i klimatu;</p> <p>8. Osiągnięcie neutralności klimatycznej - propozycja pierwszej ustawy klimatycznej zapisującej cel neutralności klimatycznej do 2050r.;</p> <p>9. Zrównoważony transport - przyjęcie strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności, a także przegląd dyrektywy w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych i rozporządzenia TEN-T;</p> <p>10. Ochrona europejskiego kapitału naturalnego - propozycja strategii UE na rzecz różnorodności biologicznej do 2030 r.</p> <p>Strategia Rozwoju Gminy w swoich planach uwzględnia działania dotyczące ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym, ma to odzwierciedlenie w celach oraz w przewidzianych do realizacji projektach inwestycyjnych.</p>
4.	<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</p>	<p>Strategia określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. SOR przedstawia nowy model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Jest on oparty o indywidualny potencjał terytorialny, inwestycje, innowacje, rozwój, eksport oraz wysoko przetworzone produkty. Nowy model rozwoju zakłada odchodzenie od dotychczasowego wspierania wszystkich sektorów/branż na rzecz wspierania sektorów strategicznych, mogących stać się motorami polskiej gospodarki. Jego fundamentalnym wyzwaniem jest przebudowanie modelu gospodarczego tak, żeby służył on</p>

		<p>całemu społeczeństwu.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);</p> <p>II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);</p> <p>III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE) oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.</p> <p>Strategia Rozwoju Gminy w swoich założeniach uwzględnia priorytetowe obszary wymienione w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Gmina zamierza aktywnie dbać o rozwój swój i otoczenia społeczno – gospodarczego realizując własne projekty lub tworząc przestrzeń i ramy do realizacji indywidualnych przedsięwzięć.</p>
5.	<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)</p>	<p>KSRR 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska. 2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów

demograficznych.

3. Rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego i społecznego.
4. Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek.
5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach.
6. Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządami terytorialnymi i między sektorami.
7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Cele główne i cele szczegółowe polityki regionalnej

Cele KSRR 2030 wpisują się w wyzwania i przewidziane inwestycje tzw. twarde jak i miękkie zaplanowane przez gminę. Gmina Żytno zamierza prowadzić politykę równoległego rozwoju sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

6.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.	Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie
----	---	---

		<p>dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarstwu kraju.</p> <p>Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; • poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; • zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego); • poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; • ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko; • poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. <p>Gmina Żytno zamierza dbać o rozwój swojej dostępności transportowej, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez realizację inwestycji mających na celu modernizację dróg lokalnych.</p>
7.	<p>Polityka energetyczna Polski do 2040 r.</p>	<p>W PEP2040 podejmowane są strategiczne decyzje inwestycyjne, mające na celu wykorzystanie krajowego potencjału gospodarczego, surowcowego, technologicznego i kadrowego oraz stworzenie poprzez sektor energii dźwigni rozwoju gospodarki, sprzyjającej sprawiedliwej transformacji.</p> <p>Główne filary strategii¹²</p> <div data-bbox="528 1496 1385 1908" style="text-align: center;"> <p>I filar Sprawiedliwa transformacja</p> <p>II filar Zeroemisyjny system energetyczny</p> <p>III filar Dobra jakość powietrza</p> </div>

¹² Polityka energetyczna Polski do 2040 r.: Biuletyn Informacji Publicznej Ministerstwa Klimatu i Środowiska (mos.gov.pl).

		Gmina uwzględnia w swoich planach działania związane z transformacją energetyczną w ramach tzw. sprawiedliwej transformacji, planuje dalszy rozwój odnawialnych źródeł energii, przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną.
8.	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer: gospodarczej, społecznej i przestrzennej: <ul style="list-style-type: none"> • Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka, • Obywatelskie społeczeństwo równych szans, • Atrakcyjna i dostępna przestrzeń. Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region.

Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Żytno na lata 2024 - 2032 z celami Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Strategia Rozwoju Gminy Żytno na lata 2024-2032 została opracowana zgodnie z celami strategicznymi określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Planowane projekty gminy skoncentrowane są na obszarach kluczowych dla rozwoju województwa łódzkiego, obejmujących zarówno infrastrukturę, jak i aspekty społeczne. Gmina planuje realizację projektów, które będą odpowiadały na zidentyfikowane potrzeby i problemy regionu. Realizacja przedsięwzięć będzie możliwa dzięki wykorzystaniu dostępnych źródeł finansowania zewnętrznego, w tym środków krajowych i strukturalnych.

Cele Strategii Rozwoju Gminy Żytno na lata 2024 - 2032	Cele Strategii rozwoju województwa łódzkiego¹³
Wyzwania: 1. Lepsza jakość życia mieszkańców oraz wzrost konkurencyjności gminy poprzez inwestycje w rozwój infrastruktury technicznej;	Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo: Kierunki działań: a. Podnoszenie wiedzy i

¹³ http://strategia.lodzkie.pl/wp-content/uploads/2021/05/SRWL-2030_6.05.2021_uchwalona.pdf

<p>2. Ekologia i klimat;</p> <p>3. Aktywność gospodarcza – wsparcie dla osób i podmiotów zainteresowanych inwestycjami na obszarze gminy, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki i rekreacji;</p> <p>4. Rozwój lokalny – wsparcie dla edukacji, integracji społecznej, sportu, rekreacji i zdrowia.</p>	<p>umiejętności z zakresu planowania i zarządzania rozwojem pracowników administracji samorządowej wszystkich szczebli</p> <p>b. Upowszechnianie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w zarządzaniu rozwojem</p> <p>c. Wzmacnianie współpracy i partnerstwa samorządów</p> <p>d. Prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju przestrzennego.</p> <p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka ; - Obywatelskie społeczeństwo równych szans; - Atrakcyjna i dostępna przestrzeń
<p>Cel strategiczny: Zwiększenie poziomu i zadowolenia z życia mieszkańców gminy, kreowanie otoczenia sprzyjającego życiu, pracy i wypoczynkowi</p> <p>Cel strategiczny: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ochrona i kształtowanie krajobrazu ▪ zwiększenie dostępności transportowej ▪ nowoczesna energetyka w województwie ▪ zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych
<p>Cel strategiczny: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska</p>	<p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska ▪ Racjonalizacja gospodarki odpadami
<p>Cel strategiczny: Wzmacnianie</p>	<p>Cele operacyjne:</p>

konkurencyjności lokalnego rynku gospodarczego	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego ▪ wsparcie rozwoju MŚP ▪ rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności ▪ Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych
Cel strategiczny: Wzmacnianie konkurencyjności lokalnego rynku gospodarczego	Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ podnoszenie jakości kapitału ludzkiego ▪ rozwój kapitału społecznego ▪ poprawa stanu zdrowia mieszkańców ▪ ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego

Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Żytno na lata 2024 - 2032 z celami Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do 2030 r.

Priorytety i cele wyszczególnione w strategii zostały określone na podstawie wniosków z kompleksowej diagnozy uwarunkowań i potrzeb rozwojowych oraz potencjału Powiatu Radomszczańskiego, zdefiniowanych wyzwań rozwojowych i przyjętej wizji rozwoju do 2030 roku. Elementem budowy spójnej strategii oraz marki regionu jest użycie kluczowego hasła identyfikacyjnego Powiatu, czyli słowa „ERA”. W planie operacyjnym niniejszej strategii, wyznaczono zatem pięć kluczowych obszarów strategicznych:

- ERA komfortu;
- ERA pomocy;
- ERA zasobności;
- ERA ochrony środowiska;
- ERA współpracy.

Cele Strategii rozwoju Gminy Wielgomłyny	Cele Strategii rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do 2030
---	---

	<i>roku (projekt)¹⁴</i>
Cel strategiczny: Zwiększenie poziomu i zadowolenia z życia mieszkańców gminy, kreowanie otoczenia sprzyjającego życiu, pracy i wypoczynkowi	ERA komfortu Cel strategiczny: Wzrost jakości życia mieszkańców Powiatu
Cel strategiczny: Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska	ERA środowisko Cel strategiczny: Transformacja klimatyczna w Powiecie
Cel strategiczny: Wzmacnianie konkurencyjności lokalnego rynku gospodarczego	ERA zasobności Cel strategiczny: Zrównoważony rozwój gospodarczy
Cel strategiczny: Podniesienie poziomu aktywności i partycypacji mieszkańców w życie gminy	ERA pomocy Cel strategiczny: Zapewnienie opieki i wsparcia mieszkańcom Powiatu Cel strategiczny: Wzrost efektywności zarządzania Powiatem

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Żytno

Wdrażanie strategii rozwoju gminy to kompleksowy proces, który obejmuje planowanie, koordynację i monitorowanie działań mających na celu osiągnięcie zamierzonych celów rozwojowych. Na cały system składają się:

A. Diagnoza sytuacji gminy:

Przeprowadzenie analizy SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) w celu zidentyfikowania mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń.

Ocena zasobów gminy, takich jak infrastruktura, zasoby ludzkie, finanse i środowisko.

B. Konsultacje społeczne:

Udział mieszkańców, przedsiębiorców i innych interesariuszy w procesie planowania strategicznego.

C. Określenie celów strategicznych:

Wypracowanie jasnych i mierzalnych celów rozwojowych, uwzględniających potrzeby społeczności lokalnej.

¹⁴ https://radomszczanski.pl/aktualnosc-2762-konsultacje_spoeczne_projektu.html?fbclid=IwAR0J-WL2b1hti_ZyN7fTqy7EthFSME_LaoO_Tf4p1CZH2UV19Bd_pKXc20s

D. Tworzenie planu działań:

Opracowanie planu działań, określającego konkretne kroki do osiągnięcia postawionych celów.

E. Budżetowanie i pozyskiwanie środków:

Określenie potrzeb finansowych związanych z wdrażaniem strategii.

Poszukiwanie dostępnych źródeł finansowania, takich jak fundusze europejskie, dotacje, kredyty itp.

F. Implementacja działań:

Realizacja planu działań, przy czym istotne jest skoordynowanie działań różnych podmiotów, takich jak urzędy gminy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, itp.

Monitorowanie postępu i wprowadzanie ewentualnych korekt w trakcie realizacji.

G. Monitorowanie i ewaluacja:

Stałe śledzenie wskaźników postępu w realizacji celów. Przeprowadzanie oceny efektywności działań i wdrażanych projektów. Wprowadzanie korekt w strategii, jeśli zachodzi taka potrzeba.

H. Komunikacja i informowanie społeczności lokalnej:

Regularna informacja mieszkańców o postępach w realizacji strategii.

Tworzenie kanałów komunikacji, takich jak strony internetowe, spotkania informacyjne, aby społeczność była aktywnie zaangażowana w procesie.

Wdrażanie strategii rozwoju gminy to dynamiczny proces, który wymaga zaangażowania różnych grup społecznych, efektywnej koordynacji działań oraz elastyczności w reagowaniu na zmieniające się warunki. Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i społecznym jest kluczowa dla skutecznego osiągnięcia celów rozwojowych.

Realizacja, monitoring i ewaluacja

Strategia stanowi dokument, który wymaga ciągłego monitorowania i ewentualnej aktualizacji, aby utrzymać jej aktualność w kontekście ustalonych celów i zadań na przestrzeni czasu. System monitorowania i ewaluacji jest kluczowym elementem dla dokumentów strategicznych, skupiając się na sprawdzaniu postępu w realizacji celów i zadań. Gromadzenie oraz interpretacja danych związanych z strategią umożliwia bieżące korekty działań jednostek organizacyjnych oraz osób odpowiedzialnych za wdrażanie strategii w przypadku wystąpienia nieprawidłowości. Monitoring i ewaluacja strategii rozwoju gminy są kluczowymi elementami procesu zarządzania strategicznego, pozwalającym na

skuteczne śledzenie postępów, ocenę osiągnięć oraz dostosowanie działań do zmieniających się warunków.

Monitoring strategii rozwoju gminy:

Cel: Głównym celem monitoringu jest bieżące i systematyczne śledzenie realizacji założeń strategii oraz skutków wdrażanych działań.

Wskaźniki monitoringu: Określenie mierzalnych wskaźników postępu, które pomagają w ocenie stopnia osiągnięcia celów strategicznych. Mogą to być np. liczba nowych miejsc pracy, stopa bezrobocia, poziom edukacji mieszkańców, czy wskaźniki rozwoju infrastruktury.

Źródła danych: Zbieranie danych może obejmować raporty z działań, dane statystyczne, badania społeczne, opinie mieszkańców oraz raporty z projektów.

Cykl monitoringu: Przeprowadzanie regularnych przeglądów i ocen postępów, co pozwala na szybką identyfikację ewentualnych problemów i potrzeb korekt w realizacji działań.

Ewaluacja strategii rozwoju gminy:

Cel: Ewaluacja ma na celu dokładną ocenę efektywności działań podejmowanych w ramach strategii, dostarczając wniosków i rekomendacji do doskonalenia przyszłych działań.

Zakres ewaluacji: Obejmuje ona analizę rezultatów osiągniętych dzięki strategii, ocenę skuteczności działań, a także identyfikację potencjalnych obszarów poprawy.

Metody ewaluacji: Wykorzystanie różnorodnych metod, takich jak analiza danych statystycznych, studia przypadków, badania ankietowe, wywiady z interesariuszami czy analiza kosztów i korzyści.

Wnioski i rekomendacje: Formułowanie wniosków dotyczących skuteczności działań, a także rekomendacji dla dalszego rozwoju strategii, w tym ewentualnych zmian czy aktualizacji.

Korzyści z monitoringu i ewaluacji:

- Dostosowanie działań: Na podstawie wyników monitoringu możliwe jest bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się warunków i potrzeb społeczności lokalnej;
- Ocena skuteczności: Ewaluacja umożliwia obiektywną ocenę skuteczności działań, identyfikację osiągnięć oraz obszarów wymagających poprawy;
- Zarządzanie ryzykiem: Systematyczne śledzenie postępów pozwala na szybkie reagowanie na potencjalne problemy, co minimalizuje ryzyko niepowodzeń;

- Angażowanie społeczności lokalnej: Procesy monitoringu i ewaluacji są okazją do zaangażowania mieszkańców, co zwiększa ich zaufanie do władz lokalnych i poczucie współodpowiedzialności za rozwój gminy.

Wprowadzenie efektywnego systemu monitoringu i ewaluacji jest kluczowe dla zapewnienia skuteczności strategii rozwoju gminy oraz maksymalizacji korzyści dla społeczności lokalnej. Regularne oceny postępów i efektywne dostosowanie działań są kluczowe dla trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnej społeczności.

Źródła finansowania

Projekty samorządów lokalnych mogą być finansowane z różnych źródeł, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Główne źródła finansowania projektów samorządów lokalnych:

- A. Budżet Gminy:** Podstawowym źródłem finansowania projektów samorządów lokalnych jest budżet gminy. Środki pochodzące z podatków lokalnych, opłat, dotacji ogólnych i innych wpływów gminy mogą być przeznaczane na różnorodne projekty, takie jak infrastruktura, edukacja czy usługi społeczne.;
- B. Fundusze Unijne:** Samorzady lokalne często korzystają z funduszy strukturalnych i innych programów pomocowych Unii Europejskiej. Dofinansowania te mogą wspierać projekty związane z rozwojem regionalnym, infrastrukturą, ochroną środowiska, zatrudnieniem, edukacją i innymi obszarami;
- C. Dotacje Krajowe:** Mogą to być dotacje inwestycyjne, środki na modernizację infrastruktury czy programy wspierające rozwój lokalny realizowane w formie dedykowanych programów lub cyklicznych konkursów;
- D. Kredyty i Pożyczki:** Samorzady lokalne mają możliwość zaciągania kredytów i pożyczek na rynku finansowym. To źródło finansowania pozwala na sfinansowanie projektów, których koszty przekraczają dostępne środki budżetowe;
- E. Partnerstwa Publiczno-Prywatne (PPP):** Samorzady lokalne mogą współpracować z sektorem prywatnym w ramach partnerstw publiczno-privatnych. Firmy prywatne mogą inwestować w projekty infrastrukturalne czy świadczyć usługi publiczne, co przyczynia się do finansowania projektów;
- F. Fundusze Narodowe i Regionalne:** Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Bank Gospodarstwa Krajowego.

Niektóre projekty samorządowe mogą otrzymać wsparcie od fundacji, przedsiębiorstw prywatnych czy innych organizacji pozarządowych. To źródło finansowania może być szczególnie istotne dla projektów społecznych czy kulturalnych.

Warto zauważyć, że samorządy lokalne często korzystają z kombinacji różnych źródeł finansowania, aby zdywersyfikować źródła i zminimalizować ryzyko finansowe. Również dostępność poszczególnych źródeł może zależeć od lokalnej sytuacji gospodarczej, politycznej i prawnej.

Fundusze strukturalne Unii Europejskiej w perspektywie na lata 2021 – 2027¹⁵

Fundusze unijne w nowej perspektywie pomogą wzmocnić polską gospodarkę, ale przede wszystkim umożliwią szybsze wyjście z kryzysu wywołanego przez pandemię koronawirusa. Środki finansowe zostaną zainwestowane w rozwój, infrastrukturę, cyfryzację, środowisko, edukację, rolnictwo, zdrowie oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021 - 2027 stwarza duże możliwości realizacji celów zawartych w strategii poprzez pozyskiwanie funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Okolo 60 % funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40 % otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw. Pieniądze na programy regionalne podzielono według algorytmu opartego na danych statystycznych, między innymi na liczbie ludności i PKB na mieszkańca.

Każde województwo posiada własny program, który sfinansuje inwestycje na jego terenie. Łącznie województwa dostaną 153 mld 44% wszystkich pieniędzy europejskich:

- ❖ ***rozwój przedsiębiorczości,***
- ❖ ***lepszy dostęp do edukacji, ochrony zdrowia i kultury,***
- ❖ ***poprawa infrastruktury społecznej,***
- ❖ ***troska o środowisko,***
- ❖ ***technologie cyfrowe, energetyka i transport.***

Poza budżetem własnym przewidzianym na inwestycje do dyspozycji gminy i pozostałych interesariuszy będą fundusze strukturalne, w tym ***Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021 - 2027***, czyli program, który będzie stanowił podstawowy dokument,

¹⁵ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>

określający kierunki wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w województwie łódzkim. Region planuje wspierać szeroki zakres działań przy wykorzystaniu Funduszy Europejskich, obejmujący m.in.:

- działalność B+R,
- inwestycje w MŚP,
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
- efektywność energetyczną,
- zrównoważony transport,
- adaptację do zmian klimatu,
- gospodarkę wodną,
- bioróżnorodność,
- gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- zatrudnienie,
- dostęp do usług społecznych,
- włączenie społeczne,
- rozwój umiejętności i kompetencji,
- działania z zakresu turystyki, kultury i rewitalizacji.

Planowane priorytety w ramach programu:

- I. Priorytet: 1. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA INNOWACYJNEGO ŁÓDZKIEGO;
- II. Priorytet: 2. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEGO ŁÓDZKIEGO;
- III. Priorytet: 3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MOBILNEGO ŁÓDZKIEGO;
- IV. Priorytet: 4. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LEPIEJ POŁĄCZONEGO ŁÓDZKIEGO;
- V. Priorytet: 5. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO W ŁÓDZKIEM;
- VI. Priorytet: 6. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM;
- VII. Priorytet: 7. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZATRUDNIENIA I INTEGRACJI W ŁÓDZKIEM;
- VIII. Priorytet: 8. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA EDUKACJI I KADR W ŁÓDZKIEM
- IX. Priorytet: 9. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO W TRANSFORMACJI

Ponadto środki będą dostępne w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. W jej ramach będzie wdrażany w nowym okresie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Ponadto zrównoważony

rozwój obszarów wiejskich będzie wspierany przez Krajową Sieć Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz Lokalnych Grup Działania. Nowe działania w ramach WPR będą koncentrowały się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego oraz ocenie jego oddziaływania na klimat i środowisko, ze szczególnym uwzględnieniem ich ochrony. Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Szczegółowy zakres wsparcia w ramach ZIT zostanie określony zgodnie z Umową Partnerstwa w programie regionalnym. W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu jak i późniejszej eksploatacji.

Planowane programy w latach 2021 – 2027¹⁶

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS)

Pieniądze z Funduszu Europejskiego dla Rozwoju Społecznego będą inwestowane między innymi w poprawę sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienie opieki nad dziećmi, edukację i zdrowie. Celem FERS będzie poprawa sytuacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Dofinansowanie z FERS trafi także na zwiększenie dostępności opieki żłobkowej. FERS będzie koncentrował się także na jakości edukacji, w tym kształcenia zawodowego i szkolnictwa wyższego. W obszarze zdrowia, podobnie jak w obecnej perspektywie finansowej, priorytetem będzie przejście od opieki instytucjonalnej do opieki lokalnej. Fundusze unijne w ramach FERS wesprą także osoby starsze potrzebujące opieki oraz dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi.

Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)

Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020.

Przed Programem stawiamy następujące cele:

¹⁶ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/>

- zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii;
- wzrost konkurencyjności MŚP;
- rozwinięcie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości;
- transformacja gospodarki w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonych technologii

Realizacja jest przewidziana w formie instrumentów pogrupowanych w cztery priorytety:

I – Wsparcie dla przedsiębiorców, czyli zapewnienie dofinansowania w obszarach B+R, wdrożeń nowych rozwiązań, infrastruktury B+R, internacjonalizacji, rozwoju kompetencji, automatyzacji i robotyzacji, zielonej gospodarki.

II – Środowisko przyjazne innowacjom, czyli wspieranie projektów strategicznym znaczeniu dla polskiej gospodarki, w tym m.in. rozbudowy publicznej infrastruktury badawczej, transferu i komercjalizacji technologii powstających na uczelniach i w instytutach, a także wzmocnienie potencjału instytucji otoczenia biznesu takich jak akceleratory, klastry, instytucje badawcze oraz szerokie wsparcie start-upów.

III - Zazielenienie przedsiębiorstw, czyli wsparcie projektów bezpośrednio przyczyniających się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Oferta dla przedsiębiorstw będzie obejmować zielony fundusz gwarancyjny, kredyt ekologiczny oraz projekty IPCEI. Uzupełnieniem będą innowacyjne zamówienia publiczne na prace B+R nad technologiami

i produktami jeszcze nieistniejącymi na rynku, pożądanymi ze względów społecznych i środowiskowych.

IV - Pomoc techniczna, czyli zapewnienie systemowego wsparcia dla potencjalnych beneficjentów poprzez realizację działań zachęcających i ułatwiających ubieganie się o środki z Programu, kontynuacja STEP i Innovation Coach, wspieranie beneficjentów w realizacji projektów, a także zapewnienie wsparcia administracyjnego w realizacji Programu.

Oferta Programu skierowana jest do:

- przedsiębiorstw,
- sektora nauki,
- konsorcjów przedsiębiorców oraz konsorcjów przedsiębiorców z organizacjami badawczymi,
- instytucji otoczenia biznesu, czyli ośrodków przedsiębiorczości, ośrodków innowacji, instytucji finansowych.

Formy wsparcia:

Oferujemy:

- dotacje,
- instrumenty finansowe,
- kapitałowe oraz gwarancyjne,
- instrumenty łączące finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Budżet:

ok 7,9 mld euro

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)

Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 jest kontynuacją Programu Polska Cyfrowa 2014-2020 i stanowi kolejny etap cyfrowej transformacji kraju. Zakres wsparcia w ramach Programu jest komplementarny ze wsparciem pozostałych programów realizujących cele polityki spójności na lata 2021-2027 oraz innych instrumentów krajowych i unijnych. Ryzyko pokrywania się obszarów wsparcia będzie niwelowała przyjęta linia demarkacyjna uzgodniona między poszczególnymi programami krajowymi i regionalnymi.

Cele Programu:

- budowa społeczeństwa gigabitowego w Polsce,
- udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców (4 i 5 stopień e-dojrzałości usług),
- zapewnienie cyberbezpieczeństwa poprzez wsparcie w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji,
- rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe,
- rozwój współpracy na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych,
- wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jst i przedsiębiorców.

Pandemia COVID-19 pokazała jak istotny jest szybki rozwój ww. obszarów dla sprawnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństw w czasie tego typu zagrożeń. To dzięki procesowi cyfryzacji możliwa jest zdalna praca i edukacja, korzystanie z e-usług publicznych, w tym usług zdrowotnych, a także robienie zakupów czy załatwianie spraw w banku bez wychodzenia z domu.

Program kierowany jest przede wszystkim do:

- przedsiębiorców,
- administracji publicznej,
- organizacji pozarządowych,

- podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki,
- podmiotów leczniczych,
- instytucji kultury.

Zakładana forma wsparcia:

- dotacje.

Budżet

- Ok. 2 mld euro.

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko

Głównym celem Programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym;
- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne;
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030;
- poprawę bezpieczeństwa transportu zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia;
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Program przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz zwiększy udział zielonej energii z odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu energii.

Inwestycje w infrastrukturę energetyczną mają przynieść poprawę jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznych oraz rozwój inteligentnych sieci gazowych i wzrost ich znaczenia w nowoczesnym, zielonym systemie energetycznym. Inwestycje w sektorze środowiska mają przyczynić się do większej odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie) oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego (wzrost zdolności retencyjnych oraz poprawę systemów monitorowania i zarządzania kryzysowego).

W Programie duże znaczenia przywiązano do poprawy gospodarowania wodą pitną oraz ściekami komunalnymi, a także odpadami komunalnymi. Planuje się wzmocnić ochronę bioróżnorodności i naturalnych ekosystemów; będziemy rozwijać systemy monitorowania zasobów przyrodniczych, aby ułatwić ich ochronę. Celem jest zmniejszenie emisji w transporcie poprzez rozwój transportu szynowego, w tym w miastach, zwiększymy

dostępność komunikacji zbiorowej, a także alternatywne wobec dróg łańcuchy logistyczne (porty morskie, drogi wodne śródlądowe, przewozy intermodalne).

Oferta Programu skierowana będzie do m.in.:

- przedsiębiorstw,
- jednostek samorządu terytorialnego,
- podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego,
- właścicieli budynków mieszkalnych,
- państwowych jednostek budżetowych i administracji publicznej,
- dostawców usług energetycznych,
- zarządców dróg krajowych i linii kolejowych,
- służb ratowniczych (ratownictwo techniczne) i odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu,
- Państwowej Straży Pożarnej,
- podmiotów zarządzających portami lotniczymi oraz portami morskimi,
- organizacji pozarządowych,
- instytucji ochrony zdrowia, instytucji kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Formy wsparcia:

- dotacje,
- instrumenty finansowe,
- instrumenty łączące finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Budżet:

- ponad 25 mld euro.

Wspólna Polityka Rolna UE na lata 2023-2027¹⁷

Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027) to dokument opracowany na podstawie analizy potrzeb polskiego rolnictwa, wykorzystujący możliwości, jakie oferuje zreformowana Wspólna Polityka Rolna (WPR). Takie podejście daje szansę, także w kolejnych latach na skuteczne, trwałe wzmocnienie konkurencyjności i rozwój polskiego rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich z uwzględnieniem aspektów przejścia do zielonej i cyfrowej gospodarki.

Plan Strategiczny WPR będzie realizował 9 celów szczegółowych Wspólnej Polityki Rolnej:

1. wspieranie **godziwych dochodów gospodarstw rolnych** i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego,

¹⁷ <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/programowanie-ps-wpr>

2. zwiększenie **orientowania na rynek i konkurencyjności**, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację,
3. **poprawa pozycji rolników** w łańcuchu wartości,
4. przyczynianie się do **łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej**, a także do zrównoważonej produkcji energii,
5. wspieranie zrównoważonego rozwoju i **wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze**,
6. przyczynianie się do **ochrony różnorodności biologicznej**, wzmocnienie usług ekosystemowych oraz **ochrona siedlisk i krajobrazu**,
7. **przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej** na obszarach wiejskich,
8. **promowanie zatrudnienia**, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa,
9. **poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia**, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i **zrównoważonej żywności**, jak też **dobrostanu zwierząt**

oraz **cel przekrojowy** modernizacja sektora poprzez wspieranie i dzielenie się wiedzą, innowacjami i cyfryzacją w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz zachęcanie do ich wykorzystywania.

Wsparcie z PS WPR 2023-2027 będzie obejmować:

- Warunkowość;
- Inwestycje;
- Płatności bezpośrednio;
- Premie dla młodych rolników;
- Przejściowe wsparcie krajowe;
- Współpraca;
- Ekoschematy obszarowe;
- Produkty pszczele;
- Ekoschemat: Dobrostan zwierząt
- LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS);
- Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne;
- Rodzaje interwencji w sektorze owoców i warzyw;
- Rolnictwo ekologiczne;
- Narzędzia zarządzania ryzykiem;

- Płatności ONW;
- Wymiana wiedzy i upowszechnianie informacji.

PS WPR 2023-2027 realizowany będzie ze środków pochodzących z UE, na które składa się wsparcie w kwocie 17,3 mld euro w ramach I filaru WPR i 4,7 mld euro w ramach II filaru WPR. Dodatkowo, w I filarze WPR, realizowane będzie Przejściowe Wsparcie Krajowe finansowane w całości z budżetu krajowego. Wydatki związane ze wsparciem na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, dodatkowo współfinansowane będą ze środków krajowych. W ramach środków krajowych na ten cel planuje się przeznaczyć ponad 3,2 mld euro. W sumie, środki na wsparcie polskiego rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich zaplanowane w PS WPR 2023-2027 wynoszą 25,2 mld EUR.

Wsparcie w ramach PS WPR 2023-2027 skierowane jest do rolników i ich grup, samorządów, przedsiębiorców i mieszkańców obszarów wiejskich.

PS WPR 2023-2027 realizować będzie cele długookresowe. Wpłynie to na poprawę odporności systemu żywnościowego, wzmocni łańcuchy dostaw i zoptymalizuje zużycie środków produkcji.